

XVIII. évfolyam

2. szám

Budapest, 1928 január 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELNIK
HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

Egész évre . . 12 pengő
Félévre . . . 6 pengő
Negyedévre . . 3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓNYVATAL
BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ-UTCA 30

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.Megjelenik
havonta háromszorSZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Ámen.

Urhatnámság.

Nagy János csendőrbajtársunk a harmadik évét szolgálja a csendőrségnél. Mielőtt a katonasághoz került volna, a szülőfalujában — mi tagadás — nehéz munkával kellett magát napról-napra fentartania. Nincs mit szégyenleni rajta; ellenkezően, büszke lehet rá, hogy becsületesen dolgozott. Napkeltétől napnyugtáig kellett dolgoznia, hogy a megélhetés legszükségesebbjeit is előteremtse s az élet sem mérte nagyon bőkezűen a számára a maga örömeit.

Talán rá sem ismerne, aki a mi Nagy János bajtársunkat most viszontlátná. Elégedetlen és telve van panasszal. A napi hat óra szolgálatot túl soknak és terhesnek találja, a szabadidőt viszont tulságosan kevésnek. Nem ad neki az őrsparancsnok elég időt a szórakozásra sem. A gazdálkodásvezetővel is állandóan hadilábon áll; hogyne, mikor a leves egyszer forró, máskor meg nem elég meleg, a hus száraz, máskor pedig olyan zsíros, hogy nem lehet megenni. A múlt héten meg kétszer is turósgombóc volt vacsorára. A maga dolgaiba nem tűr beavatkozást: előjárója intéseit duzzogva fogadja s igazságtalanságról háborog magában. Méltatlankodik, hogy csendőr létére a saját kertjében dolgoznia kell, sok a tanulnivaló is, az ember elvégre nem gyermek, hogy iskolába ültessék. Takarékoskodni nem tud, mert csak nem tehet úgy, mint Kis Péter, aki mindig otthon ül a laktanyában, csak azért, hogy egy néhány garast félretehessen. Irigykedik az idősebbekre, hogy azoknak több a fizetésük, de arra persze nem is gondol, hogy maga is annyit szolgáljon, mint az idősebb bajtársa.

Igy bizony, így megváltozott a mi Nagy János bajtársunk. A vége aztán az, hogy leszerel elmegy »jobb állást« keresni, hogy három hónap múlva megszakitott szolgálati idővel visszajöjjön vagy folytassa ott, ahol elhagyta, mielőtt csendőrnek jött.

Idegenek, akik minket magyarokat egyáltalán nem vagy csak felületesen ismernek, meg aztán olyanok, akik szívesebben beszélnek rólunk rosszat, mint jót, azt fogják ránk, hogy azért megyünk tönkre, mert urak vagyunk. Azt állítják, hogy az »ur« fogalma sajátságos magyar specialitás: minél dologtalanabb, tékozlóbb, korhelyebb és könnyelműbb valaki, annál nagyobb urnak tartja magát.

Milyen rosszakaratu elferdítése, milyen hamis beállítás ez az igazi magyar ur fogalmának! Mert hiszen

nem mondjuk: voltak és vannak sokan, akik a maguk uraságát semmittevéssel és esztelen tékozlással igyekeznek dokumentálni, s akik a dáridózásban vélik az élet szépségeit feltalálni. De ezek a kivételek semmit sem változtatnak az igazságon, hogy az embernek az uraságát nem a semmittevés, nem a vagyon vagy a könnyelmű gazdaság látszata, hanem az erkölcsi tartalom adja meg: a jellem szilárdsága, a becsület, az erkölcsi magasabbrendűség, a szellemi tökéletesedésre való állandó törekvés és nem utolsó sorban a munka.

Azokra a tulajdonságokra, amelyekkel ellenségeink a magyar uraság fogalmát összekapcsolni szeretnék, egészen más kifejezésünk van nekünk. Azt úgy hívják, hogy: urhatnámság. Aki ugynevezett »ur« akar lenni anélkül, hogy az igazi uraság erkölcsi kötelezettségeit vállalni hajlandó lenne, aki a maga uraságában csak címet és indokot keres arra, hogy minél kevesebbet dolgozzék, de ezzel szemben minél jobban éljen, aki erején felül igyekszik majmolni másokat: az urhatnám ember. Nagy János csendőr bajtársunk is az, a maga módja szerint. A tünetek változnak, de a betegség lényege ugyanaz és az — orvosság is.

Az orvosságot pedig az élet rendszerint már csak olyankor szolgáltatja, amikor a beteget nem lehet megmenteni. Némely embernek egy pisztoly képében, amely megmenti a hitelezők elől, a másiknak egy kis állás formájában a megyeházán, amit az eldáridózott apai juss fejében a jóbarátok könyörületből juttattak neki. Nagy Jánosnak pedig egy könnycsepp képében, amelylyel szemében majd egykor a buzatábla mellett elpor tyázó csendőrök után fog tekinteni.

Van persze az urhatnámságnak egy másik orvossága is, amely sokkal biztosabb ezeknél, mert a betegséget nem utólag gyógyítja, hanem megelőzi: a megelégedés. Nincs ember a világon, aki ha keres, ne találna egy másik olyat, aki az ő szemében irigylésre méltó. Aki mindig a szerencsésebbet nézi és irigyli, az örökös elégedetlenségre van kárhoztatva, az örökké perben áll a maga sorsával, amelyben a hibát keresi. De aki mindig csak lefelé tekint azokra, akiknek az élet még annyit sem juttatott, mint neki, annak a szívében urra lesz a megelégedés, a hála a gondviselés iránt, amely ha talán nem is teljes mértékben, de mégis csak megjutalmazta a törekvéseit. Aki nem mindig csak azon kesereg, amit még nem sikerült elérnie, hanem örül annak amit már elért, abban új energia fakad az előretörésre, s ez a siker egyedüli biztosítéka. Az ilyen ember mindig mentes lesz a léha urhatnámságtól s átengedi azt azoknak, akikhez illik: az ürestejeűeknek és haszontalanoknak.

Kemény szavak ezek bizony, de mégis csak leírtuk, hátha még idejében rájön Nagy János bajtársunk, hogy igazunk van.

A munkamegosztás bevezetése a csendőri szolgálatba.

Irtta: KOVARCZ EMIL százados.

(2-ik közlemény.)

Ilyen a kitartás fokozásának és az előre törekvésnek egyik leghatásosabb eszköze: a végzett munkáért nyújtott ellenszolgáltatás, vagyis az illeték.

Tudva azt, hogy az állam ma nem nyújthat többet, mint amennyit ad, nincs szándékomban e tárggyal bővebben foglalkozni, csupán azon nézetemnek ohajtók kifejezést adni, hogyha majd az illetékek rendezésére fedezet lesz biztosítható, úgy a lineáris emelés helyett célszerűnek vélném abból elsősorban számottevő őrparancsnoki pótdíj rendszeresítését. Az őrparancsnok oly felelősségteljes állást tölt be, oly sokoldalúan van foglalkoztatva, hogy méltányosnak tartanám, amint lehet, elsősorban az ő anyagi gondjait csökkenteni. Testületünk értéke őrparancsnokainktól függ, tőlük várunk mindent, megkülönböztetésül adjunk is meg nekik mindent, amit csak lehet.

Ne legyen egyforma illetéke az elmozdított és a kifogástalan őrparancsnoknak.

Hogy testületünkhöz aránylag kevesen jelentkeznek s hogy legénységünk aránylag rövid szolgálati idővel távozik, *íőökát* azon sokoldalú követelményben látom, melyet minden csendőrünkkel szemben támasztani kell, hogy az *osztatlan munka* rendszerén felépített testületünkben megfelelhessen.

Kézenfekvő ugyanis, hogy oly ember, ki a csendőri szolgálatra erkölcsi érdemességénél fogva alkalmas — hála népünk romlatlanságának — sok van; de már kevesebb azoknak a száma, kik ezen felül a csendőri képzettséghez szükséges gyors felfogással is bírnak, még kevesebb, aki még oktatni, jól fogalmazni, nyomozni stb. tud.

Ha tehát megkeressük a módját, hogy a kevésbé sokoldalú emberek is megfeleljenek céljainknak, úgy nyilvánvalóan sokkal tágabb keretek közül válogathatjuk ki a pótlásunkra szükséges ujoncokat.

Ezen kérdés megoldása adná a kiegészítés kérdésének megoldását is.

Meg kell tehát osztani a munkát!

E hosszúra nyúlt indoklás után csak most jutottam cikkem tulajdonképeni céljához, hogy a sok negativum — ahogy ne legyen — után végre a pozitivumokra térjek.

Tudom, hogy nagy feladatra vállalkoztam; tudom, hogy annak elvégzésére egy ember ereje elenyésző csekélység. Ugy érzem azonban, amiért nem tudom felépíteni az egész utat, — melyen nézetem szerint a jövőben haladnunk kell, — az nem ment fel azon kötelezettség alól, hogy a nagy munkában, mint napszámos, részt ne vegyek s ahhoz egy követ se hordjak.

A csendőrségi szolgálat tagozódását a Szut. 67. pontja tartalmazza. Látjuk, hogy az ott meghatározott közbiztonsági szolgálatot kizárólag az őr végzi, azonban ugyancsak az őrre hárul a belső szolgálattal kapcsolatos teendők oroszlánrésze is; nem véve ki a kiképzés nagy munkáját sem.

Megfelelő kiképzés nélkül a csendőr feladatának megfelelni nem tud, elsősorban azzal kell tehát foglalkoznom s mivel annak nagy munkája jelentékeny erőt von el a közbiztonsági szolgálat rovására, melyet kizárólag az őr végezhet, mindenekelőtt annak módját kell kutatnom; miként és mennyiben lehetne a kiképzés munkájának súlypontját az őrsről — hol jelenleg van — másra áthelyezni.

Az ideális megoldás az lenne, ha az őrnek kiképzés és oktatással *egyáltalában* nem kellene foglalkoznia, mert már teljesen kiképzett csendőröket kapna.

Ez természetesen 100 százalék erejéig nem lehetséges, de legalább törekedni kell azt a lehetőség határáig megközelíteni.

Az alábbiakban, az oktatás új rendszerének kutatásánál ezen elvet igyekszem szemelőtt tartani.

Elsősorban tisztázni kell, mennyi időt lehet összesen a csendőrkiképzésre fordítani. Ez a gazdaságosság kérdése s az szorosan összefügg az átlagos szolgálati idővel. Más szóval, a 10 évig szolgáló csendőr kiképzésére nem lehet annyi időt fordítani, mint a 15 évig szolgáló csendőrére és pedig nemcsak azért, mert a kiképzés pénzbe kerül, hanem, mert az összlétszám jelentékeny része a különböző iskolákat és tanfolyamokat végezve, a közbiztonsági szolgálattól elvonatik.

Ezt figyelembe véve, úgy vélem, a kiképzésre fordítható időt nem lehet az összes szolgálati idő egyötödénél magasabbra venni, mert az összlétszámból így is 2280 fő lenne állandóan a különböző tanfolyamokon. Ehhez hozzávéve még az iskolák legénységi oktató keretét kb. 300 főt, a létszám 22.6%-a lenne állandóan távol az őrsről.

Az egyötödnyi kiképzési időre viszont feltétlenül szükség van, mert mint azt alább részletesen kimutatom,

Magyar erdők.

*Fázódó erdők, szálas bükkösök,
Barnaárnyu roppant tölgyesorok,
Hűs öblü, gögös templomok.*

*Kapud az odvak, falad a kérgek,
Színed a rőt, orgonád a szél,
Szönyeged puha falevél.*

*Az áhitat terjeszti ág-kezét,
— Ne lépjen be, csak aki szenved! —
Hétköznapi nincsen Tebenned.*

*Poklodban ítélt, korhadó bűnös ég:
A foszforos, hibás bolondok,
Férges, pudvásbélű csonkok.*

*A vének kérdik: eldőlök-e már?
— Visszhangod néma, lám nem felel, —
S nagy roppanással dőlnek el.*

*Talajos tested kövér televény,
Nehézsagu, rothadó avar,
Könnyes, vérrelázott magyar.*

*Lehed az illat, a gőz, a pára,
Áldott a termő erjedésed,
Áldott a méhed.*

*Döl, aki él, mert halál az élet,
S az élet, az élet az halál;
— Tetődön álmod sasmadár. —*

*A Törzsek nőnek, a Törzsek nőnek,
Frissen fakadnak mámoros szagok,
— Buzognak zengő, új dalok...*

Csia István százados.

az egyáltalán nem nevezhető soknak, ha nem helyben maradni, de előre jutni akarunk.

A továbbiakban én ezen egyötödnyi kiképzési időt veszem számítási alapul.

Hogy ennek megfelelően az oktatásra fordítható időt kiszámíthassuk, szükséges még tudni csendőreink átlagos szolgálati idejét is. Sajnos, erre vonatkozólag nem áll rendelkezésemre pontos statisztika, így tehát csak feltevésre vagyok utalva. Ugy gondolom, nem járok azonban messze a valóságtól, ha az átlagos szolgálati időt a járőrtársnál 6, a járőrvezetőknél 10 és az őrsparancsnokoknál 20 évre veszem. (Ez — a három csoportot összevéve — 9 és fél éves átlagnak felelne meg.) Most már azután egyszerűen kiszámítható, hogy a kiképzésre fordítható *összes* idő az őrsparancsnokoknál 48, a járőrvezetőknél 24, a járőrtársnál 14 és fél hónapot tehet ki.

Tekintettel a próbacsendőri kiképzés alapvető fontosságára, a számított időt némileg módosítani lehetne annak javára olyképen, hogy az 14 és félről 16-ra emeltetnék fel, viszont a járőrvezetői tanfolyam 9 és félről 8-ra redukáltatnék. Az őrsparancsnokképző tanfolyam tartama változatlanul 24 hó maradna.

A második kérdés az iskolák szervezése. Az őrsparancsnokok kiképzésére szolgáló országos iskola már megvan, így már csak megfelelő próbacsendőri és járőrvezetői iskolák felállítása van hátra. E célra, a mai osztályiskolák helyett a kerületek székhelyén, közvetlenül a kerületi parancsnoknak alárendelt tanosztályok kiválóan alkalmasak volnának.

A kerületi tanosztályok előnyeit *Pinczés* százados ur cikkében oly világosan kidomborította, hogy mellett minden további érvelést fölöslegesnek vélek. Az

ellen *ellenérvét* még elképzelni sem tudok. Ezért meggyőződése, hogy a tanosztályok rövidesen fel is lesznek állítva s a továbbiakban azt veszem a kiképzés alapjául.

A tanosztály keretén belül felállított próbacsendőri iskola feladata lenne a toborzott újoncokból katonailag kifogástalanul képzett, jól használható járőrtársakat képezni.

Tehát *csak* járőrtársakat, de *kifogástalan* járőrtársakat!

Ezen feladathoz kell alkalmazni a próbacsendőri iskola oktatási módszerét is.

Ezen iskolának kettős feladata van: 1. katonai, 2. járőrtárssá való kiképzés.

Ma ez a kétféle kiképzés nemcsak időben, de a kiképzés *módszerében* is élesen el van választva s annak megfelelően előbbit gyakorlatinak, utóbbit elméletinek nevezzük.

Vizsgáljuk meg indokolt-e ez az éles elkülönítés.

Mi a katonai kiképzés célja? Hogy a szabályzatok írott rendelkezéseit a katona vérebe vigye át, úgy, hogy adandó alkalommal szinte öntudatlanul is azok szerint cselekedjen.

Nem ez-e a csendőrségi kiképzés célja is? Hogy a csendőr ösztönszerűen alkalmazni tudja utasításainak eljárási szabályait.

A cél tehát egyezik, csak más uton haladunk feléje. A katonai kiképzés mindent, amit csak lehet, még a legnagyobb anyagi áldozatok árán is gyakorlatilag akar az emberrel elsajátíttatni, mi pedig az elméleti utat választjuk. Hasonlással: a katonaság a szemén, mi a fülön át akarunk hatni az agyra.

Melyik a jobb módszer?

Az utolsó Sárffy.

Írta: Dr. CZIMER KÁROLY.

A világháború alatt a szegedi Traub-féle könyvesbolt kirakatában névjegyminták voltak kiállítva. Azok között szemembe ötlött egy vizitkártya: magyar nemesi címeren ötágú korona ékeskedett és az volt ráírva: *Coriolanu Sárffy de Ileanda mare*. Nagyilondai Sárffy Koriolán.

Akkoriban sokat eltűnődtem ezen a furcsa névjegyen, a hiperliberális magyar demokráciának ezen a szomorú bizonyítékán. Nem volt elég, hogy az ősrégi magyar nemesi családok anyagi tönkremenetelét bünyös közönyösséggel szemléltük, hanem oktalan nagylelkűséggel még akkor sem ébredtünk eszméletre, amikor tösgyökeres magyar családok, amelyeknek az lett volna a hivatásuk, hogy a magyarság őrzői és védőbástyái legyenek a végeken, tökéletesen elrománosodtak. Ez volt a világgá kürtölt magyar sovinizmus.

A múlt évben Békéscsabától Szolnokig erdélyi emberekkel utaztam. Szóba hoztam előttük a nagyilondai Sárffy vizitkártyáját s egy Szolnokdoboka-megyei utas, aki a nagyilondai Sárffy-família sorsát ismerte, elmondotta, hogy nagyilondai Sárffy Koriolán a román hadseregben szolgált, de Erdély megszállása után visszapártolt a magyarokhoz s ezért aztán a román tisztek agyonlőtték. Ő volt tehát az utolsó Sárffy.

Nagyon érdekelték volna az eset részletei, kíváncsi voltam, hogy vajjon mik lehettek a lelki indítékai annak, hogy az elrománosodott magyar nemes visszatért a fajtájához, de utitársaim nem tudtak közelebbi részleteket az esetről.

Nemrégén egy erdélyi cigányprimás velődött Szegedre s ő elmesélte nekem az utolsó Sárffy tragédiáját. Így történt-e valóban vagy nem, azt én nem tudhatom. Sárffyt az

erdélyi magyarok nemzeti hőssé avatták, a hőskölteményekben pedig az ember nem igen szokott bizonyítékok után kutatni...

Szól a nóta, a szapora ütemű román nóta a tusnádi székely fürdő kursalonjában már a tegnap este óta. A terem zsufolásig telve. Kifestett, lármás és izgékony román tisztek, regátbeli hivatalnokok feleségeikkel és leányaikkal mulattak és társalogtak azon a román nyelven, amelyet nagyon szeretnének úgy beszélni, hogy ne románoknak, hanem franciának lássék. s amelyet a román paraszt éppen úgy nem ért meg, mintha idegen nyelven beszélnének előtte. Természetesen a tisztek dominálták a helyzetet.

A főasztalt Popescu őrnagy zászlóaljának tisztikara foglalta el. Mellette balra a sarokasztalnál három volt székely honvédtiszt vacsorázott turista ruhában. A magyar tisztikar közös tragikuma, a vesztes háború és a győztes trianoni béke őket is férfierejük delén nyugdíjba kényszerítette. Rajtuk kívül nem is volt más magyar az ősi székely fürdő éttermében s így a zajos román társaság egészen otthonosan érezte ott magát.

A magyar turisták éppen a fizetéshez készülődtek, amikor a véletlen, a tragédiáknak ez a szeszélyes szülőanyja, maradásra kényszerítette őket. Magyar cigánybanda unottan nyekergette a fülszaggató balkáni nótákat, amelyek a keverék pásztornép véralkatahoz képest hol alázatosan sirdogáltak, hol pedig vad üvöltésben törtek ki.

A banda primása Csömör Zsiga, jóképű füstös fiú, éles szeme egyszerre megakad az egyik turistán, Bacsoni Farkason. Aztán se szó, se beszéd, hozzárohan, átöleli, elkapja a kezét és könnyek között felkiált:

— Százados ur, lelkem, életem megmentője... csókolom a kezét... Gorlicénél ezer szurony ellen a saját testével

Ezt, úgy vélem, egy hasonlaltal fejezhetem ki a legérthetőbben. Aki a Magas-Tátrát csak egyszer is látta Poprád felől, az sohasem fogja elfelejteni a fenséges óriás lenyűgöző hatását (ez az élmény emléke); aki a Tátrát csak fényképről ismeri, az legalább el tudja képzelni azt (ez a gyakorlati kiképzés); hát aki csak leírásból ismeri, képes-e az még csak elképzelni is? Ha eléje állítják, rá fog-e ismerni? Ha a leírást jól megtanulta igen, de csak hosszabb gondolkodás után, amikor sikerül a szöveget a valóságra alkalmaznia.

A szemléltetőoktatás előnyei annyira elismertek, hogy szószaporításnak tartanám azokat tovább fejtegetni. Miért nem alkalmazzuk azonban azt mi is szak-kiképzésünknel? Mert nem lehet minden §-t annak segítségével oktatni?! Ez nem ok, hogy ott se alkalmazzuk, ahol lehet! Az eljárási szabályok nagy részét pedig kitűnően lehetne oktatni a »gyakorlótéren«. Pl. 50 m. távolságról egy követ dobásra emelek a járőr-vezető ellen. Mit tesz az? Vagy: 2 lépésről egy sétatálcát ütésre emelek. Vagy: jelentést visz a szomszédos őrsre s közben egy körözött egyént pillant meg. Vagy: *itt* az árokban egy hullát (jelző) talál, stb., stb. száz és száz más hasonló példa.

Természetesen a gyakorlati kiképzés mellett elméletire is szükség van, egyrészt, mert mindent nem lehet gyakorlatilag bemutatni, másrészt, mert csak előnyös lehet, ha a gyakorlatilag tanultakat kiegészíti az elméleti tudás is.

Igaz, hogy ezen kétféle kiképzéshez több idő kell, de viszont a jól átvett anyag oly mélyen vésődik az emlékezetbe, hogy annak ismétlésével az *őrsön* nem kell az amugy is kevés és másra szükséges időt terhelni.

A próbacsendőr-iskolában ezen módszerhez szük-

séges több időt nem a tanfolyam megnyújtásával, vagy pláne a napi foglalkozási órák számának emelésével, hanem a rendelkezésre álló idő jobb kihasználásával lehet biztosítani. Ez oly módon volna megoldható, hogy az első katonai kiképzés (ujonckiképzés) után a katonai és csendőrségi *gyakorlati* kiképzés és az elméleti szakoktatás hátralevő egész idő alatt párhuzamosan folya.

Ezen — a próbacsendőrök kiképzésénél kívánatosnak látszó — elvek előrebocsátása után megkísérlem nagy vonásokkal vázolni ezen iskola egész általam elképzelt rendszerét.

A toborzott ujonc a kerületi tanosztály kebelén belül működő próbacsendőr iskolába kerül, mely 16 hónapig tart s két 8—8 hónapos I. és II. osztályra oszlik.

I. osztály 1—2. hónapja ujonckiképzés.

2. és 4. hónapban a katonai kiképzés folytatása mellett heti 1 (esetleg 2) délelőttön át *csendőrségi* gyakorlati kiképzés. Azok részére, kik nehezen olvasnak, délutánonként olvasási gyakorlatok.

5—8. hónapokban hetenként 3 nap katonai, 1 nap csendőrségi gyakorlati és 2 nap elméleti kiképzés. Az elméleti oktatás kezdetben kisebb követelményeket támasztana s csak lassan fokozódna az a normális mértékre.

A 8. hó végén a kerületi parancsnok v. helyettese jelenlétében gyakorlati és elméleti vizsga, amely a testileg vagy szellemileg alkalmatlanok kiselejtítését célozná. Utána az első minősítés megszerkesztése.

A II. osztályban hetenként 2 nap fordittatnék a katonai kiképzésre, 4 pedig a csendőrségi oktatásra.

Az év végén záróvizsga, melyre — ha a tanosztály

védett... megmentett a halálos muszka vérontásban! És tovább csókolgatta volt parancsnokát, ahol érte. Hiába csillapította Bacsoni százados.

A román tisztek figyelme rájuk terelődött; a jelenet lenyűgöző hatása alól ők sem tudtak szabadulni.

A következő pillanatban a boldog cigány, az öröm és a hála érzetétől felvillanyozva bakamódra kihuzta magát, egy világot kihívó dacos tekintettel parancsnoka elé állott, a hegedűjét az álla alá kapta és mint egykor Gorlicénél, a régi híres magyar csatainduló dallamába kapott:

Rajta magyar, rajta!
Ne nézd, ki az apja,
Ne nézd, ki az anyja!
Kaszabold, darabold,
Hadd vesszen a fajta!

De a nóta végén szomorú öntudatára ébredt, hogy a románok által megszállott teremben hiába huzza három magyar fülébe a rohamra gyújtó riadót... Hirtelen összeropant és rezignáltan mondotta a könnyeit törölgetve:

— Hiába rakok én itt parazsat a lelkek alá, százados ur, sehogy sem vág a mi helyzetünkhöz ez a tüzes nóta, mást kell nekem huznom. És huzta:

Havas eső esik,
Kis pej lovam ázik,
Gyöngé kezem feje
Kantár szárán fázik!
Boldogságom elmúlt,
Sorsom rosszra fordult,
Sűrű sötét bánat
Űli szempillámat,
Csak a jó Isten véd,
Az segít meg ismét!...

Bánatosan sirt a reménységfagyasztó muzsika. Két honvédtiszt nyugalmat és hidegvért erőltetett magára és némán hallgatta a lélekbódító zenét, a harmadik, Kézdy Miklós nem bírta megállani és félhangosan, könnyező szemekkel bedudolt a nótába.

A multat sirató és a lélekölő jelenben olyan fájó dal végzetes hatása ott mutatkozott, ahol Zsiga cigány nem várta, de nem is akarta. A román tiszti asztalnál egy sasorru, hetyke kis bajuszu kapitány — sugár szemöldökű és tüzes szemvágású kuruc típus — a távolba révedezett. Elszánt, kihívó és dacos érzés ült ki az arcára s bajtársai előtt érthetetlen izgatott hangulatba sodródott.

A román tisztikar csodálkozó érdeklődése akaratlanul is rá terelődött. A bortól fényesszemű őrnagy rá is szólt:

— No, mai Coriolane, mi van veled?... Mi ütött hozzád?... Miért vágsz olyan madárijesztő képet?

A merengéséből felriasztott tiszt fellebbvalójának furcsa választ adott:

— Megbocsáss, őrnagy ur, magam sem tudom, mi van velem... nem találom magamat, nem vagyok többé a régi ember... az a nóta... az a magyar nóta nagyon ráfeküdt a lelkemre... hiv engem, magam sem tudom hová, csak azt érzem, hogy mennem kell, nem maradhatok itten!...

Mint az alvajáró, csendesén felkelt és lassan megindult a székely tisztek asztala felé.

Az asztal végén a zászlóalj legfiatalabb tisztje, Horescu kadét elébe állott, gyengéden karonfogta és kérlelte:

— Kapitány ur, ne menjen ahhoz az asztalhoz... jobb lesz, ha hazamegy, jöjjön velem, én hazakisérem.

— Engedj, fiam. Megyek, mert mennem kell a végzetem elé. Tudom, hogy a sorsom hiv engem azon a magyar

idegen kerületnek is adna át kiegészítést — az érdekelt kerület saját tanosztályától egy oktató tisztef delegálna a vizsgáztató bizottságba.

A vizsga tárgyát képeznék mindazon gyakorlati tudnivalók, amire egy járőrtársnak szüksége van, elméletileg pedig a szűkebb keretek közé szorított anyagnak tökéletes — a különösen fontos §-oknak szószerinti — ismerete.

A vizsga eredménye a minősítvényi táblázatokba és jegyzékbe bevezetendő lenne, valamint az is, hogy a próbacsendőr melyik tanosztályból került ki. Így a tanosztály felelőssége nem szűnne meg a záróvizsgával, mert később is összehasonlíthatók lennének a különböző tanosztályokból kikerült csendőrök s ez az iskolák közötti nemes versenyt váltaná ki.

Mert nagy szó az a tanosztálynak, ha próbacsendőreire azt mondják: »Magán meglátszik, hogy ai iskolából került ki«; vagy azt: *Na magán is meglátszik...* stb.

Akik a záróvizsgán nem felelnek meg, — s ily eredményt a pótvizsgán vagy a II. oszt. egyszeri ismétlése után sem tudnak felmutatni — mint csendőrségi szolgálatra szemileg alkalmatlanok — elítélváltatnának.

A záróvizsga után a próbacsendőrök azonnal véglegesítettnek s ekkor szerkesztetnék róluk a második minősítés is.

A próbacsendőr iskolára vonatkozólag legyen szabad elgondolásom alapját újból hangsúlyoznom: Az elméleti anyagot a járőrtárs részére szükséges mértékre redukálni, azt azonban egész életükre maradandó módon belevésni emlékezetükbe.

Az örsökön a tananyagbeosztás alapján való oktatást nem tartom célszerűnek, mert:

1. Az örökös ismétlés fásulttá tesz és a figyelmet felébreszteni nem képes.

2. Gátolja a továbbképzést, mert mindig ugyanazon anyagot ismételve az sem juthat előbbre, aki az anyagot már teljesen bírja. (Az ismétlés, amelyen részt kell vennie, időt von el s így a tananyagbeosztásba minimumként felvett anyag egyben — mint a gyakorlat mutatja — nagyon kevés kivétellel a maximum is.)

Az oktatáson egyaránt résztvesz az őrsparancsnok-helyettes és a fiatal csendőr, az oktató tehát nem tudja, melyiknek a képzettségi fokához alkalmazza előadását. Ha az idősebbekhez alkalmazza, úgy a fiatalok nem tudják követni, ha pedig az utóbbiakhoz, úgy az idősebbek nem haladnak.

Hogy a járőrtársul alkalmazott csendőr a számára szükséges anyagot tudja, azt a tanosztály vizsgajegyzőkönyvvvel igazolja. Van-e szükség akkor arra, hogy az őrsparancsnok ugyanazon anyagot újra meg újra oktatás tárgyává tegye? (Nem valószínű, hogy ő elméleti magyarázatokkal mélyebben tudná abba alárendeltjét bevezetni, mint a tanosztály hivatásos oktatója.)

Hogy az anyag feledésbe ne menjen? Ha a tanosztály feladatát jól teljesítette, úgy az nem következik be a járőrzetói tanfolyamig eltelt 2—3 év alatt.

Ha az életben bizonyos mértékig el is homályosodik az elméleti tudás, annak helyére a gyakorlati tudás lép. Amit a fiatal csendőr a könyvből tud, azt az idősebbnek a gyakorlatból kell tudnia, a szolgálatra végeredményben teljesen közömbös, hogy a csendőr elméleti avagy gyakorlati tudása alapján jár-e el, a fontos az, hogy teendőjét jól végezze.

(Folytatjuk.)

nótán keresztül. Aztán szilárd léptekkel és megmásíthatatlan akarattal a székelly tisztek asztalához lépett.

— Urak, magyar urak, bocsássatok meg, hogy ide jöttem, tudom, hogy nem nagy megtiszteltetés nektek egy renegát magyar társasága... De úgy fáj valami itt benn, úgy éget, mint a sebre tett parázs. Ellenállhatatlanul húz közétek valami, magam sem tudom, hogy mi... Az a magyar nóta... Nevem Coriolanu Sárffy de Illeanda mare...

Az egyik honvédszázados, Kászonyi János csillapítólag szólott hozzá:

— Kapitány ur, csak csendesen, ne izgassa fel magát. Ne csináljon meggondolatlanságot, mert mindnyájan katasztrófának nézhetünk elébe.

A másik, Kézdy Miklós, más véleményen volt:

— Lesz, ami lesz, ülj le, testvér. Nem vagy ismeretlen előttünk. Jól tudjuk, hogy a keménykötésű nagyilondai Sárffy hadnak vagy megtévedt, de immár nem méltatlan sarjadéka. Az a magyar dal térített vissza Téged is, mint sok más megtévedt testvérünket, az adott vissza a szívednek és a mi fajunknak!

A hidegvérét megörzött Kászonyi János mindenáron el szerette volna terelni a románok figyelmét a veszélyes és kihívó jelenetről. Halkan odasúgta a kapitánynak:

— Nincs most itt az ideje ennek... veszedelmes a helyzet a szunnyadó magyar érzés kitergetéséhez!

Aztán a cigányhoz fordult.

— Zsiga, te, van még abban a szárazfában más nóta is, nemcsak magyar! Huzz rá valami szép, idegen dalt, román füleknek is kedveset!

De hiábavaló volt minden fáradsága. Zsiga cigány nem fogadott szót, nem kezdett idegen dalba, hanem csontig, velőig haló érzéssel belekezdett a fájdalmas nótába:

Szomoruan szól a magyar nóta,

Eppen háromszáz esztendő óta...

A nóta életre gyújtotta a román tiszt lelkében magyar származásának lappangó sejtelmét s érces bariton hangon beledalolt a sorsintéző nóta derekába:

En Istenem, mi is van e népen,

Sirva vigad már a magyar régen...

A nóta végén a lelki ujjászületés végletekbe ragadta és felébredt magyar büszkeségét elhagyatott, szegény, csendes bajtársai előtt a tiszti sapkáján juttatta kifejezésre. Román tiszti sapkáját felkapta az asztalról, a sarokba vágta és nagyot ütött az öklével az asztalra.

— Tudom már, hogy mit akarok! Ez a lélekfordító dal visszaadott engem önmagamnak és az én rabigába fogott, üldözött, megtagadott drága fajomnak! Bocsássatok meg, amit ellenetek vétettem!

A bortól hevült őrnagy vérben forgó szeméit egy ideig a székelly turisták asztala felé meresztgette, miközben sűrűn hajtogatta a poharakat és a szivarját csutkává rágta. Mámorában hirtelen nem is igen értette meg, hogy mi is történt tulajdonképpen, de tisztjei hamarosan felvilágosították, hogy Coriolánban a cigány muzsikájára kitört a magyar, otthagyták a román zászlót, az ellenséghez pártolt, felmondta a katonai hűséget és ugyancsak rászolgált a hadbírói eljárásra.

Az őrnagy azonban virágos kedvében eleinte csak kötekedésre fordította a dolgot s félig tréfás, félig rendreutató gunnyal támadt Sárffyra:

— Ejnye, kapitány ur, talán bizony magyar őseid szellemét látod? Talán kísértenek, mint Hamlet királyfit atyjának szelleme? Talán fenyegetnek is, hogy a román király egyenruháját látják rajtad? Mert ha csak az a baj, majd tesszünk róla, hogy ne sokáig lássák rajtad ezt az uniformist.

Az őseire büszke új magyar hazafi nem értette a tréfát. Felugrott s lángoló szemekkel kiáltotta vissza az őrnagyának:

— Ne gúnyolódj, őrnagy ur, ne bántsd az őseimet. Az én

Fiatalkoru bűnözők.

Irta: JURASZEK FERENC főhadnagy.

A »Csendőrségi Lapok« múlt évi 19. számában Ernst Engelbrecht berlini bűnügyi rendőrbiztos tollából egy közlemény jelent meg »Javitónevelés« cím alatt. A cikk írója a németországi fiatal bűnözők javító nevelésének kérdésével foglalkozik, megvilágítva a javítónevelés mai formájának káros és üdvös hatását egyaránt. A közlemény elolvasása önkéntelenül is a fiatalkoru bűnözők magyarországi állapotára tereli figyelmünket.

Éppen a közelmúltban olvastam egy fővárosi napilapban a következőket: »Londonban, a nyolcmillió városrészben évente két-háromezer gyermekkel foglalkozik a gyermekbiróság, míg Budapesten, az alig egymillió városban évente huszonötezer azoknak a gyermekeknek a száma, akik a rendőrség elé kerülnek.« — Szomorú, lesújtó adatok. Ez a pár sorból álló ujságicikk mindennél beszédesebben írja elénk fiatalkoru bűnözőink aránytalanul nagy számát, a jövő reményeink ilyenén való erkölcsi pusztulását.

Bennünket, csendőröket különösképpen kell, hogy érdekeljen a fiatalkoru bűnözők kérdése. Eltekintve attól, hogy Szolgálati Utasításunk 64. pontja és 87. §-a a fiatalkoru bűnözőkkel szemben való eljárást külön szabályozza, minden jóra való magyar csendőrnek emberbaráti és hazafiai kötelessége a megtévelyedett fiatalkoruak gyámolítása, felemlése, jó utra térítése, tehát a tulajdonképpeni patronázs-tevékenység is. Mondhatná valaki erre mintegy ellenvetésül, hogy hiszen ott vannak törvényeink, rendelkezéseink, amelyek megadják a módot a fiatalkoruak biróságának a kérdés helyes megoldására. Igen, de a gyermekbiróságok minden működése hiábavaló, ha a társadalom s elsősorban az arra hivatottak közönye megtagadja a segítő kezet, mert nélkülül a biróságok

intézkedései végre nem hajthatók. Lássuk csak miért?

Az idevonatkozó törvény az 1908. évi XXXVI. t. c. és a Fiatalkoruak Biróságáról szóló 1913. évi VII. t.-c. Távol áll tőlem az, hogy ezen fontos, házagpótló törvényeket bírálai tárgyává tegyem, de a törvény nemesszívü és nagylelkü szerkesztőjéről mégis megkockáztathatjuk azt az állítást, hogy csupán nagy szívével és nemes lelkével gondolkozott, mert a törvény hibákban leledzik. Főhibája az, hogy annakidején elkészült, életbelépett, anélkül, hogy az ahhoz szükséges patronázs-tevékenység a társadalom részéről biztosítva lett volna.

Az eddig létező összes törvénykönyvek a szabad akarat tanára vannak alapítva. Hogy mi az a szabad akarat, azt talán a csendőrnek nem kell külön magyaráznom. Természetes, hogy amíg a felnőtt ember akarata — aki testileg és szellemileg fejlettebb — tisztábban alakulhat ki, addig a gyermeknél, a fiatalkorunál a szabad akarat korlátozottabb és éppen ezért kisebb a beszámítás is. A régi törvény ezt nem vette tekintetbe s a fiatal bűnöst elzárás, fogház, sőt börtönbüntetéssel is büntette, de a büntetőnovella, amely a fiatalkoruak korhatárát a 18. életévig terjesztette ki, nem büntet, csak a legvégső esetben, hanem a bűnös fiatalkoru megmentése érdekében tesz intézkedéseket.

Helyesen van-e ez így?

Egy hires büntetőjogász munkájában olvastam, hogy ha a fiatalkorut, aki összeütközésbe kerül a törvénnyel, nem zárjuk el, akkor lehet, hogy tartózkodni fog a bűntől, lehet, hogy visszaesik a bűnbe. De ha elzárjuk a börtönbe, akkor biztosan visszaesik. És ebben sok igazság lehet.

Idevonatkozólag egy példát akarok felemlíteni.

Egy dunántúli községben történt. Egy szegény kovácsmester, kinek 3 gyermeke volt, igen korán veszítette el feleségét. Hosszu ideig maga vesződött a gyermekeivel és ritte a háziartás gondjait s a mesterségét. Kénytelen volt tehát

őseim urak voltak, tizenhárompróbás magyar urak, nem berbécstolvaj pakulárok!

Az őrnagy gunyos mosolyra rántotta arcát, mint aki célját elérte. Ott nyomban a poharak között, haditörvényszék nélkül, embertelen büntetést szabott a fajához visszapártolt tisztjére s vele együtt minden magyar katonájára, akit a sors kegyetlen keze a maguk uniformisába kényszerített.

— Jól van, Sárffy uram, a nyelved ugyancsak éles, akár a fajtádé. Nem hiába vagy a Verböczy prókátor nációjából való, érted a visszavágás tempóját. De az a halálos sérelem, amit rajtam és népemen elkövettél, nem marad annyiban! A fajodban fog érette érni a büntetés és pedig ott, ahol a legérzékenyebbek vagytok, a büszkeségeken! Neked pedig számot kell adnod azért, hogy elárultad a zászlót, amelyre tisztii hűségesküet tettél. Őseid kivánságának elöget teszünk és lehuzzuk rólad az egyenruhád.

Egy nagyot csuklott és aztán mámoros fejjel folytatta:

— Főhadnagy ur, Sztoján segédtiszt ur, menjen és tépje le az áruló kutyanak a tisztii vállszalagját és a kardbojtját! Holnap pedig parancsba kell adni, hogy Sárffy közlegény két órára kikötetik bevezetőül!

A segédtiszt összeütötte a sarkantyuját és nagy készséggel indult Sárffy kapitány felé, hogy a parancsot végrehajtsa.

Sárffy kapitány felugrott, lecsatolta a kardját, a segédtiszt lábai elé dobta, a megtorlást szomjazó szenvedély elöntötte a szeme bogarát s odadörögte a kommandánsának:

— Cinye mintye, domnule major! Az én kikötésemet nem fogod megérni!

Fényes pisztoly villant meg a kezében s a következő pillanatban az őrnagy az asztal alá fordult.

Lárma, sikoltás, kiabálás lett urrá a teremben, a közönség eszeveszetten menekült. A tisztek egy része a haldokló

parancsnokot élesztgette, a másik része pisztolyt rántva, sortüzet intézett a támadóra.

Sárffy kapitányt több golyó találta, Kászonyi János bal-karját is megvérezte egy lövedék.

A leroskadtt daliás tiszt könyökére támaszkodva elfehéredett ajakkal, de boldog elégyültséggel mosolyogva suttogetta:

— Megyek... megyek az őseimhez... magyar urak, magyar testvérek, fogadjatok vissza magatok közé... aztán... fogjátok le a szemeimet...

Baczoni Farkas a karjára kapta a haldoklót. Az a boldog mosoly még akkor is ott játszadozott az ajkai körül, amikor már nem mozdult többé... visszatért őseihez.

A három férfi tanácstalanul állott a holttest mellett. A következő perc megoldotta a problémát.

Román csendőrtiszt lépett a terembe egy néhány csendőrrel s az elesett hősről lehuzatta a román tisztii uniformist. Aztán szalutálva a székel turistákhoz fordult:

— Urak, a tábornok ur sajnálja az esetet és azt üzeni, hogy a holttestet vigyék el magukkal. Végre is a történetek után nem tekinthetjük tisztnek és katonai temetést sem adhatunk neki. Az udvaron áll egy utáskocsi, átadjuk öt Önöknek, vigyék el és temessék el, ahogy akarják.

Aztán eltemették szegény Sárffy kapitányt. Nem volt a temetésén katonazene, sem diszszázad, csak lehajtott fejű, szomorú, árva magyarok ballagtak csendesen a koporsója után, mégis nagyon szép volt az a temetés, mert egy megbocsátó nemzet kísérté utolsó útjára elveszett és újra megtalált fiát.

A nagyilondai Sárffy család sirboltjában egy fülke még üresen állott, az fogadta be az érdemes magyar familia utolsó tagját, aztán megfordították a cimert a kriptá ajtaján. Meghalt az utolsó Sárffy.

Ezt a magyar Hiszekegyet a Csendőrségi Lapok részére Olah Károly sátoraijaujhelyi őrsbeli csendőr rajzolta és küldötte be. Eltesszük emlékebe.

ujra megnősülni. Az új anya igazi mostohája lett a három gyermeknek, kik egy falat kenyeret sem kaphattak szidalom nélkül. Még szomorubbra fordult a három gyermek sorsa, amikor a mostohának is gyermeke született. Egyik napon a folyton mérges mostoha a három árvának, akik közül a legnagyobb, a fiú 14 éves, a nagyobbik lány 8 éves és a kisebbik 5 éves volt, ismét szidalmak között osztotta a kenyeret. Az öt éves kislányt legjobban átkozta s mikor ez ismét sirva fakadt, a kenyérosztó nagy kés fokával fejbeverte. Elöntötte a vér a 14 éves fiú szemét e látványra és a keserűség pohara kicsordult lelkében. Odaugrott mostohájához, kiragadta a kést annak kezéből és indulatainak nem volt ura többé s oly szerencsétlenül döfte a kést mostohája testébe, hogy az halva rogyott össze.

A szerencsétlen fiú ezerszer megbánta tettét, de hiába. Az csak akkor történt, amikor még nem volt büntetőnovella s a bíróság kénytelen volt a fiút kilenchavi börtönre ítélni.

Elképzelhetjük, hogy mi lett ebből az ártatlan gyermekből a börtönben? Két-három hónap alatt már nem tudott sírni s mikor büntetése leteltével kikerült a börtönből, kész büntetett volt. S azután még sokszor visszakerült a börtönbe.

Ez a szabadságvesztés-büntetés káros hatása a fiatalok büntetéseire. Éppen ezért a büntetőnovella módját nyújt a bíróságnak, hogy fogház- vagy elzárásbüntetést csak akkor alkalmazzon, ha már a többi intézkedés mind hatástalannak mutatkozik.

Lássuk mármint, hogyan lesz a fiatalok büntettség? Talán ilyenek születnek?

Hát bizony vannak született büntetettek a fiatalok között, s — fájdalom — legtöbbször a szülők hibájából. Egy

orvosi statisztika szerint az alkoholista, iszákos szülők gyermekeinek csak egy igen kis százaléka marad lelkileg és testileg egészséges. Oly házaspárok gyermekei között, ahol csak az apa vagy az anya alkoholista, 100 gyermek közül csupán 17 egészséges, ahol pedig mindkét házastárs részeges, ott 100 gyermek közül csak 7 marad ép a különféle testi és lelki bajoktól. A szülők bűneiért így bűnhődnek a szerencsétlen gyermekek!

Nagy százaléka a fiatalok az életviszonyok következtében esik a bűnbe. Ilyen elsősorban a rossz nevelés, vagy a nevelés teljes hiánya. A dologtalanságra való szoktatás, a tanulásban való kedvetlenség elnézése, a rossz társaság és végül az elkényeztetés, a manapság éppen nem szokatlan ugynevezett majomszeretet.

Nyilvánvaló tehát, hogy a gyermek bűnözővé válásért legtöbb esetben a szülők felelősek.

A Bn. szerint a gyermekbíróság a fiatalok bűnözőit csak akkor az esetben bünteti fogház- vagy elzárásbüntetéssel, ha minden más eszköz hatástalannak mutatkozik. Egyébként pedig a gyermek érdekében bűnösségének vagy az elkövetett cselekménynek súlyához mérten intézkedéseket tesz.

Ilyen legenyhébb intézkedés a dorgálás. Ennek az intézkedésnek a mai gyermekkel szemben nem sok értelme van. A mai gyermek igen sokat tud, felvilágosult, s szinte látjuk, hogy az »atyai szeretet hangján« szülő dorgálás alatt ott ül arcvonásai mögött a nevelő inger s alig várja, hogy a tárgyalótermet elhagyva, markába nevehessen, hogy így »olcsón« megmenekült.

Másik fajta az intézkedéseknek a próbára-bocsátás. Már ennél az intézkedésnél a társadalom segítségével a bírósá-

ság működése eredménytelen. Ugyanis a próbára-bocsájtással a gyermek büntetlen marad, ha egy évig jól viselte magát. És annak megállapítása céljából, hogy a támasztott követelményeknek megfelel-e, a bíróság a fiatalkorut pártfogóra (patronus, patrona) bizza. aki a gyermek viselkedését, fejlődését, munkálkodását és életmódját állandóan figyelemmel kíséri és fejleszti, arról feljegyzéseket készít s ha azt tapasztalná, hogy a fiatalkorú a próbára-bocsájtása alatt nem javul, dologkeverő, rossz erkölcsű, csavargó, akkor a bíróságnak jelentést tesz s a bíróság azonnal szigorubb intézkedést alkalmaz a fiatalkorúval szemben.

Ilyen szigorubb intézkedés kettő van: egyik a javító nevelés, másik a fogházbüntetés. A javító nevelést javító intézetekben, telepeken, dolgoztató műhelyekben fogatosítják s az legalább egy évig tart, de szükség esetén tarthat a fiatalkorú 21 éves koráig is. A fogházbüntetést a fiatalkorúak fogházában hajtják végre s a fiatalkorú egyéniségéhez képest 15 naplói 5, illetőleg 10 évig terjedő időtartamban szabható ki.

Ez az egyetlen büntetés a fiatalkorúval szemben, mert itt a javításon kívül a megtorlás is szerepet játszik. A fiatalkorúak fogházában a felnőttektől teljesen elkülönítve neveltetnek, taníttatnak s megfelelő munkában nyernék kiképzést.

Ha a javító nevelés alatt a fiatalkorú a javulás biztos jeleit mutatja, akkor »kísérleti kihelyezéssel« szabadon bocsájtják, a fogházra ítéltet pedig, ha jól viseli magát, büntetése kétharmadrészének kitöltése után feltételes szabadságra bocsájtják.

Azonban, sajnos, úgy a javító nevelésnek, mint a fogházbüntetésnek igen kevés az üdvös hatása. A fiatalkorú büntetett, különösen a megtorló intézkedés (fogház) következtében elfásul, eldurvul s a rosszat, amit addig még esetleg nem tudott, romlott társaitól egészen bizonyosan megtanulja.

A Bn. rendelkezései közül gyakorlati szempontból a próbára-bocsájtástól várható a legkedvezőbb hatás, azonban ennek igen fontos előfeltétele a megfelelő pártfogó (patronus, patrona).

De hát kötelezhető-e a társadalom erre a pártfogói tevékenységre, s ha igen, milyen alapon?

A patronázs-tevékenység lánglelkű aposto'a, néhai Prohászka Ottokár püspök felel meg erre a kérdésre, amikor azt mondja, hogy a patronázs-működés kötelessége minden józan eszű és egészséges szívű embernek, mert kötelességükké teszi azt a bennük élő, az egész világot átfogó szeretet.

Fenségesebb törvényt képzelni sem lehet, mint Krisztus Urunk tanításának egyik fő szabályát, amely azt mondja: »Szeresd felebarátodat, mint tennen magadat«.

És ha a mai önző ember csak félannyira szeretné szülőit, rokonait, barátait, mint saját becses énjét, és ha csak harmadrésnyire szeretné úgy embertársait, mint saját magát, akkor nem lenne szükséges az elhagyottak védelmét sürgetni, mert minden fiatal bűnöző mellett ott látnók a pártfogót, a patronust. Azonban, sajnos, nem így van. Pedig nem pénzt kér az állam, csak erkölcsi támogatást.

Mi, csendőrök nemcsak emberbaráti, hanem hazafias kötelességet is teljesítünk tehát akkor, ha a patronázs-tevékenységben legalább közvetve résztveszünk. Hiszen a csendőrnek különösen kedvező alkalom kínálkozik arra, hogy az elhagyott, esetleg züllésnek indult fiatal bűnözőket utánjárással, érdeklődéssel, ha kell hát szigorubb, törvényadta rendszabályok alkalmazásával a bűn ösvényéről a helyes utra térítse. Ha minden csendőr, ki szolgálatát lelkiismeretesen teljesíti, csak egy pártfogó megszerzésével, segítségével, tájékoztatásával vagy utbaigazító figyelmeztetésével egy-egy veszni induló gyermeklélek megmentésében résztvesz, ezzel a jövőendő Nagy-Magyarország felépítéséhez egy-egy kövel járul hozzá.

Passzív légvédelem.*

Irta: **POLITOVSKY VILMOS** alezredes.

A múltkor az aktív légvédelemről volt szó* elhárító tüzérség segítségével, amely ma a szabad és gazdag államok hadseregeinek igen fontos alkotó részét képezi. A végsőben a kalonailag megbénított, kisebb és szegényebborsú államok légi védekezésének megbeszélését ígértem, amelyek nem képesek sem nagyszámú légvédelmi tüzérseget, sem nagy légi flottát tartani.

Azt is említettem, hogy a szabad államok erőssége az általánosan kötelező nemzetvédelmi törvényben áll, amely módot nyújt a passzív védelemre és a nemzet életének fenntartására.

Ez így rendben is van addig, amíg csak kulturált államok van dolgunk, amelyek legalább nagyjából be is tartják a magukszabta humanus határokat. De mi lesz a védtelen államokkal, ha fanatizmustól örvengő, vészongyas hordák ütnek rajtuk, mint például az orosz bolsevisták, akik saját testvereik iránt sem ismernek kiméletet, akiket semmiféle konvenció nem tart vissza attól, hogy a kezükben levő rettenetes vegyi fegyverekkel ki ne pusztítsanak egész népeket, mint ahogy már Oroszországban a lakosság színe-javát kiöldösték!

Lehet, hogy ez a nézet tulságba megy, de a világ összes szakírói megegyeznek abban, hogy a jövő vegyi háborujától »hihetetlen« dolgokat lehet várni! Mert nemcsak fojtó és öldöklő gázokról lesz szó — hanem emberi, állati és növényi betegségeket, járványt, sorvadást terjesztő baktériumok harcáról a nem bolsevista emberiség ellen!

Annyi lenyegetés van minden irodalomban, ahol a vegyi háborúról van szó, hogy joggal azt kérdezi az ember, vajjon nem csak ijesztgetésről van-e szó? Ugy hangzik az egész vegyi literatúra, mint az egyszeri pap prédikációja a pokolról, aki annyira megrémítette vele hallgatóit, hogy ijedtükben sirva fakadtak. Ha a vegyi háború eljövendő borzalmairól olvasunk, akaratlanul is eszünkbe jut a vigasztalás, amellyel a fentemlített pap siró híveit ismét megnyugtatta: »Azért ne sirjatok híveim, — ki tudja, hogy igaz-e?«

Lássuk tehát, mit várhatunk a mai tapasztalatok szerint a vegyi háborútól legrosszabb esetben?

Ha ezzel tisztába jövünk, akkor meg is fogjuk találni a védekezési módot; mert eddig minden új tegyverre új védelmi eszköz keletkezett.

A vegyi harceszközök alkalmazása az állásharcból keletkezett, hogy az ellenséget állásából »kifüstöljék«. A füstölés annál hatásosabb volt, minél mérgeesebb volt a füst, vagy gáz. Az első meglepő eredmények következtében gyors fejlődésnek indult a »gázháború«, mert később füst helyett már csak gázokat használtak. A gáz eleinte alkalmas könnyű szellő segítségével »tűjták« az ellenséges árkokra; később tüzérségi lövedékben lőtték át. Azonkívül minden elképzelhető módon igyekeztek minél nagyobb tömegű gázfejlesztő anyagokat az ellenségre dobni, vetni, löni, szórni stb.

A legújabb nézetek szerint a hadvezetőségeknek arra kell törekedniük, hogy a hadműveletek állásharcra ne merevedjenek. Ezen célt szolgálják többek között a modern páncélos harci kocsik, amelyeknek az a hivatásuk, hogy a valahol befészkelődött ellenséget áttörjék.

A gáz alkalmazása mozgó harcban tehát előreláthatólag fontos területek »elgázosításában«, gáz alá helyezésében fog nyilvánulni, hogy az ellenfél oda be ne hatolhasson vagy mozgásában korlátozva legyen vagy teljesen meg legyen bénítva. Ezt a célt úgy tüzérségi

* Lásd! az 1927. évi 20. számunk 650. oldalán. Szerk.

Amit vissza kell szerezniünk: Losonc.

lövétéssel, mint repülőbombázással is el lehet érni. Ott is helye lesz mozgó harcban a gázlövésnek, ahol a tüzérségi tüzet közvetlenül mérgező gázokkal akarják hathatósabbá tenni, mint pl. kéksavval és fosztorvegyületekkel.

A vegyi hadviselésnek a legfontosabb tere azonban nem a frontokon lesz, hanem a hátszágban és ezért érdekelt a gázháború közvetlenül minden emberrel!

A hadviselő feleknek az lesz a főcéljuk, hogy be se várják az ellenséges haderők összevonását, felkészülését és telfejlődését, hanem hogy a mozgósítási gócpontok megtámadása és megbénítása által lehetőleg már eleve megakadályozzák a földi háborút.

E célra rendkívül alkalmasak a repülők, amelyek a legrövidebb idő alatt képesek a vegyi hadjáratot az ellenséges terület bármely pontján megindítani. Így például az orosz határon készenlétben tartott vörös repülők tíz óra alatt képesek Páriszt vagy Londont bombázni.

Mivel a legfőbb hadvezetőség, a legfőbb katonai és állami hatóságok, valamint a hadsereg tekintélyes része is az ország fővárosában vannak összpontosítva, az ellenséges repülőtémadások előreláthatólag elsősorban a fővárosok ellen fognak irányulni, hogy a legfontosabb nyilvános épületek (minisztériumok, távirda- és telefonközpontok, indóházak, laktanyák, hajóállomások, raktárak, villany- és világítógáztelepek, közúti kocsiszínek, garázsok stb., stb.) izgató vagy fojtó gáz alá helyezése által a mozgósítási működést megakadályozzák. A főváros után az ország többi területén levő hasonló épületek, közlekedési berendezések, erőművek, hajók, repülőterek stb., stb., valamint mindazon terek és helyek elgázosítása fog következni, ahol csapatok képződnek; végül pedig mindazon intézmények ellen fog a gáztémadás irányulni, amelyek a hadsereg szükségleteinek egyenlő és anyagi utánpótlására vannak hivatva. Sikertől

elgázosítás után már csak a gázfelhő fenntartásáról kell gondoskodni időszakonként megismételt bombavetéssel, vagy úgynevezett »gázessóval.«

Ily célú elgázosításhoz oly gázokat kell alkalmazni, amelyek hosszú ideig hatásosak maradnak, mint pl. a mustárgáz, amely zárt helyiségekben még egy év után is mérgező hatású lehet.

Mivel a hátszágban a lakosság azon része, amely mozgósítva lesz, térben alig van a többi lakosságtól elkülönítve, az összes lakosság — tehát betegek, aggok, nők, gyermekek — egyaránt ki lesznek téve a repülők gáztémadásainak. Ezek védelme tehát okvetlen megköveteli az előrelátó és jól megtanított ellenintézkedéseket.

Ami magát a gázt, mint tegyvert illeti, semmi esetre sem lehet azt lekicsinyelni, habár az emberi természetben rejlik, hogy nem szíveset kellemetlen dolgokkal farkasszemet nézni, amelyek nem fenyegetik közvetlenül.

Ez eddig meg is járta valahogy, ahol valami módon mindenki kitérhetett az elől, ami egyéni természetével ellentétben állott; de a jövő háborúban senki sem térhet ki — a gáz elől. Eppen oly kevésbé, mint a levegő elől. Mert levegőre mindig és minden körülmények között szüksége van embernek, állatnak és növénynek. A vegyi háború pedig éppen ezen legfontosabb életszükséglet ellen irányul, amelyet nem nélkülözhetünk tovább néhány percnél! A vegyi háborúra tehát nemcsak a katonának, hanem kivétel nélkül mindenkinek fel kell készülnie.

A modern háborúban nemcsak az a katona vesz részt, aki a puskát vagy az ágyút elsüti, hanem az a munkás és munkásnő is, aki otthon töltényt adjusztál vagy katonaruhát varr. Nem ütközik tehát a nemzetközi jogba, ha az ellenség a munkást és a munkásnőt is megtámadja, vagyis ha a polgári lakosság ellen is harcol, mert manapság nem csak seregek harcáról van szó, hanem egész népek háborújáról, hadakozásáról egymás ellen.

Bármelyik repülőgépet egy-kettőre át lehet változtatni hadigéppé; a hadi készülődéseknek sem lehet tehát határt szabni addig, amíg a repülőgépek gyártását nem lehet korlátok közé szorítani. Akármelyik repülőgép elvihet egynéhány gázbombát, ami annál könnyebb, mert a lútnagy bombák nem váltak be, tehát ugyanis csak kis és közepes bombákról lesz szó. A bombák leejtéséhez sem kell különös képzettség, mint pl. az ágyúval való lövéshez, mert az ejtőnek nem kell a célt eltalálnia, elég ha a bombák a cél közelében robbannak fel; a gáz nem marad helyben, hanem mindenfelé továbbterjed.

Az elgázosítás tehát inkább csak számtani feladat, melynek alapjául szolgál, hogy a leginkább használatos arzengázok sokáig maradnak 10—15 méter magasságú láthatatlan rétegben a levegőben és 1:1.000.000 viszonyított arányban már halálosak. Egy rész arzengáz, kétmillió rész levegőben már öt perc múlva érzékenyen bántja a nyálkahártyákat. Valamivel sűrűbb gáznak pedig már pusztító hatása van. De vannak olyan arzengázok is, amelyeknek hatása 10—20-szor nagyobb.

Ezek hatását különféle módon próbálták ki. Például egy kőfallal bekerített karámban levő kecskenyájra engedték a lehető legvékonyabbra hígított arzénfelhőt. Az állatok mind elhullottak, az a négy kecske pedig, amelyik a borzalmas kísérletet átélte, rémületében betörte fejét a bekerítő falon. Ezen kísérleteknél egy atlétatermetű angol tiszt véletlenül egy ilyen finomra hígított arzénrétegbe került. Eleinte nem vett észre semmit, de már néhány perc múlva rosszul lett. Négy nap múlva kiütöttek bőrén az arzénmérgezés jelei, az elszenvedett idegsokktól teljesen összeesett és három hónap múltán meghalt. Mindebből következik, hogy kedvező feltételek mellett aránylag igen csekély mennyiségű gáz kell nagy területek elgázosításához, a jövő háborúban tehát a gázzal nagyon is számolni kell, annál is inkább, mert a vegyi háború törvényei nincsenek megírva. Könnyen el lehet képzelni, hogy mit jelenthet egy ilyen irgalmatlan fegyver egy minden ember érzéséből kivetkőzött ellenfél — mint például a moszkvai vörös nagymészárosok — kezében!

Megejtett kísérletek igazolják azt a számítást, hogy 40 km² nagyságú területet 1000 darab 2½ kilós gázbombával eredményesen el lehet gázosítani. Egy repülőgép könnyen bír el 500 ilyen bombát, elegendő lesz tehát két gép egy oly nagy terület elgázosítására, mint pl. London városa; feltéve, hogy zavartalanul helyezheti el a bombáit. Ennélfogva mindig többen és többen emelnek hangot London biztosítására gáztámadások ellen — gázbiztos földalatti fedezékek építése által.

Allítólag folyamatosan is vannak a London légvédelmét szolgáló munkálatok, de annyira titokban tartják, hogy biztosan nem lehet megtudni. Allítólag egy minden irányban biztos és több havi készletekkel ellátott földalatti fedezék készül a légvédelmi parancsnokság számára, ahonnan villanyos térkép segítségével teljes biztonsággal lehet majd a hétmillió város védelmét irányítani.

Mivel a légi támadásoknál nemcsak gázzal, hanem repeszhatással is számolnunk kell, a passzív légvédelem megszervezésénél is mindkét hatásra tekintettel kell lenni.

Eddig »légvédelem« alatt főleg a légvédelmi csapatok és repülőrajok együttes működését értettük ellenes repülőtémadások elhárítására. De azon belátásból folyólag, hogy ilyen elhárítás nem mindig és mindenütt lehetséges, mindinkább megerősödik a kívánság, a porgháborút olyan módon biztosítani légi támadások ellen, amely mindenütt és mindenkor alkalmazható és külö-

nösen olyan helyeken és vidékeken, ahol háború esetén teljes biztonsággal tétélezhetünk fel repülőtémadásokat. Tehát defenzív, vagyis védekezési rendszabályokról van szó, amelyek nem annyira katonai, mint inkább — mondjuk — polgári hatósági természetűek.

Eleinte nem sok fontosságot tulajdonítottak ennek a kérdésnek, de ma már nagyot haladt a világ ezen a téren — persze külföldön, ámbar nekünk sem tiltja semmiféle szerződés vagy megállapodás a passzív légvédelem megszervezését.

A legjobban van ma a légvédelem Oroszországban megszervezve. Ugy látszik, ott teljesen tisztában vannak a gázháború rendkívüli veszedelemmésségével. Nem hiába áldoznak az orosz bolsevisták már évek óta fantasztikus összegeket a vegyi háború előkészületeire, pl. 1926-ban husszor annyit mint Anglia, úgy látszik teljes tudatában vannak, hogy mit lehet tőle várni. A légvédelem megszervezésére külön egyesület alakult az »Oso-Aviakini«, melynek szálai az utolsó paraszthoz is elnyulnak, hogy megértessék vele a légvédelem szükségét és azt is, hogy ezért — fizetnie kell! Mert anélkül nem megy Oroszországban semmi. Még a honvédelemre szükséges anyagiakat is gyűjtések útján adja össze az orosz társadalom, tehát éppugy a légvédelemre is, amely ma mindenütt előtérben áll. Minden városban és városkában rendszeren vasárnapokon mutatnak be a közönségnek légi támadásokat, gázkamrákat, a gázálarok használatát stb., stb.

Franciaország törvényhozás útján rendezi a légvédelem ügyét. Eddig már kiadott egy több részből álló légvédelmi szabályzatot, főleg a hadsereg számára. A nép felvilágosítása előadások, sajtó és film útján történik. A lakosság biztonságáért a polgári hatóságok felelősek, a katonaság csak a szükséges oktató-személyzetet és a gázvédelmi eszközöket adja. Az egyes községekben az utóbbiakból már tekintélyes mennyiségek vannak készletben.

Az elgázosított helyiségek tisztítása a tűzoltóság kötelessége.

Angliában a nép felvilágosítása mellett egyes városokban földalatti bomba- és gázmentes fedezékeket építenek, a földalatti vasut állomásait pedig gázmentes menedékhelynek rendezik be.

A nagyhatalmak évente ismétlődő nagy légi hadgyakorlatokat tartanak, mely alkalommal különböző függő kérdéseket igyekeznek tisztázni. Így pl. a legutolsó angol légi gyakorlatok azt a tapasztalatot eredményezték, hogy a fővárost az eddigi légvédelmi berendezésekkel — csak ellen-repülővel — nem lehet eredményesen megvédeni, mert a támadóknak mindig sikerült a váltakozó felhőrétegeket kihasználva, a kitűzött cél fölé kerülni. Ennélfogva addig is, amíg a légvédelem nem lesz hathatósabban kifejlődve, támadás valószínűségének esetére London részbeni kiürítése van tervbe véve. A sok gázvédelmi javaslat között a legfontosabb, hogy ma, amidőn a Nemzetvédelmi Liga Genfben a gázháború eltiltásán fáradozik, az angol alsóház a gázálarok kötelező bevezetését követeli az összes lakosság számára.

Olaszországban szintén voltak az idén önálló léggyakorlatok annak a kipróbálására, hogy mit lehet az ellenséges repülőktől várni rögtön az ellenségeskedés megkezdése után, amikor a csapatok még a mozgósítással vannak elfoglalva és légi elhárításra csak a békebeli katonai repülők és légharító útegek állnak rendelkezésre. Az eredmény az volt, hogy az ellenséges légi rajtaütések kivétel nélkül mindenütt sikerültek.

Az amerikai Egyesült Államokban a vegyi háborúra

hatalmas apparátussal készülnek. A vegyi csapatok feladata békében részben abban áll, hogy állandó tantolyamokkal tartanak fenn a tűzoltóság kiképzésére a védekezésben. Gyakorolják a gázálcot használatát, valamint a mentőmunkálatokat gáztámadás esetén.

Lengyelországban is a tűzoltóság képezi a passzív légvédelem gerincét. Ez év június havában a lengyel tűzoltóság Posenben nagy tűzoltónapot tartott, amelyen 8000 tüzo tő v e t részt. Ez alkalommal nyilvános demonstrációkkal mutatták be a közönségnek a légvédelem fejlődését. A nagy gyakorlóteren egy célfalut állítottak fel, melynek lakói rendes foglalkozásukat végezték. A falu ellen egy repülőraj támadást intézett utánczott bombákkal. A kiállított őrszemek idejében megadták a riadó-jelt, melyet kürt-zóval továbbítottak, mire mindenki eltűnt a fedezékekben. A repeszbomba-támadás után a tüzo tók mint sebesültápolók léptek működésbe és kötözö-helyet állítottak fel; a második támadás gázbombákkal volt feltételezve, mely alatt a tűzoltócsapat gázálcokkal végezte mentési munkáját; a harmadik mustárgáz-támadásnál (mely elégeti a ruhát, álcot és nehéz egész sebeket okoz a bőrön) a tüzo tók aszbeszt felsőruhában jelentek meg és vegyi szerekkel igyekeztek a mustárgázt lekötöni. Bemutatás közben a közönséget tisztelt oktatták ki a gázvédelemben. Lengyelországban a gázvédelem a tűzoltóságra van bízva, mely a katonasággal és a községekkel egyetértve dolgozik. A védelmi szolgálatban kiképzik a gyári munkásokat, a vasutasokat, valamint a nyilvános közművek (mint villany-, gáz- és vízművek, telefonközpontok stb.) alkalmazottait is.

A tűzoltónappal egybekötve a »lengyel légvédelmi egyesület«, melynek állítólag 300.000 tagja van, kiállítást rendezett a légi- és vegyi háborúról. Kiállításra kerültek:

a) Támadó fegyverek, mint aknavetők, gázbombavetők, gázütegek furótámadásra, mindenajta gázgránátok egészben és metszetben, repülőbombák 1000 kg-ig stb.

b) Védő fegyverek, mint az összes államok gázálc- és oxigénkészülékei ember és állat számára, védő ruhák, fertőtlenítő eszközök és szerek.

c) A gázok hatásának ismertetése a test felületére és szervezetére, bőrroncsolatok, szemingerák, széttronsolt légzőszervek, tüdő és hasonló minták útján.

d) Oktatás a helyes és helytelen magatartásról repülőbombák támadás esetén.

Ezen kiállítást minden egyéb nagyobb városban bemutatják; a vidéken kisebb kiállításokat rendeznek.

Nemrég Belgrádban is rendeztek a szerbek ilyen népoktató kiállítást, sőt Svédország, a világ egyik legbékeszeretőbb állama sem zárkózott el a passzív légvédelmi intézkedések elől. E nyáron Stockholmban tartottak nagyarányú gázriadót, hogy a lakosságnak alkalma legyen a gázvédelmi intézmények célszerűségéről meggyőződést szerezni.

Ezen nagyszabású előkészületek közepette sajátságos Németország magatartása, amely teljesen védtelenül fekszik a légi nagyhatalmak között és nem tesz semmit a légvédelem érdekében. Ez a magatartás csak kétféleképpen magyarázható: Vagy azt hiszik a német pacifisták, hogy mert ők nem akarnak háboruszkodni, őket sem fogja senki sem bántani; vagy pedig az oroszokkal kötött semlegességi szerződésre támaszkodva, meg vannak győződve, hogy az oroszok adott esetben be is fogják a szerződést tartani; — a többiektől pedig nem tartanak.

Es mit csinálunk mi?

Ki hallott nálunk légvédelemről?

Az eddigi fejlegetések után tisztában lehetünk azokkal, hogy az általános légvédelmi előkészületek főleg a városokra, vidéken pedig egyes fontos forgalmi és gócpontokra, továbbá katonai intézményekre és gyárakra tognak szorítkozni. A nyit terepet gáztámadás nem fogja érni, legalább is a nagy háboruban erre nem volt példa és a jövőben sem volna értelme.

Zárt helyiségek védelme a háboruban abtól állott, hogy a nyílások elé eleinte csak nedves és később különféle vegyszerekkel itatott pokrócokat aggattak, melyen a gázok nem hatoltak át, a gázzal fertőzött helyiségeket szellőzéssel, kiszivattyúzással és izzó kosarakkal tisztították; az étet, italt, amely gázfejlesztő anyagokkal leti megfertőzve, elöntötték.

Igen fontos szerepet játszott a gáztámadások kivédése körül az időjelzőszolgálat, mert a gáz csak bizonyos időjárásnál hatásos; például eső és hó teljesen ártalmatlanná tesz minden gázfelhőt, amely egyébként száraz és szélcsendes időben napokig, sőt hetekig és hónapokig letelek egy helyben, különösen síkságon és mélyedésben. A víz minden körülmények között igen hathatós védelem szer ellene, mert a legtöbb gázt lekötö és ártalmatlan alkatrészeire bontja szét.

Ha még tekintetbe vesszük a vegyigázók súlyát, amely minden körülmények között nehezebb, mint a levegő, körülbelül ismerjük a gáztámadás összes jellegzetes mozzanatait, amelyek latbavetésével a polgárság gázvédelmének kérdését megoldhatjuk. Csak helyesen kell azt a honvédelmi rendszabályok keretébe beleilleszteni, amihez minden államnak joga van.

Egy, a mai viszonyoknak megfelelő légvédelem a következőképpen alakulna:

A) B é k e m u n k a:

A békébeli előkészületek végrehajtására elsősorban a katonai és azután a polgári hatóságok vannak hivatva. Ahol azonban ezek bármely okból késlekednének a légvédelmet megszervezni, ott nemzetvédelmi szempontból a társadalomnak kötelessége passzív légvédelmi magán-szervezetet létesíteni! Ezen előkészületek a következők:

a) A légvédelem megszervezése a kormány vagy a társadalom által. Utóbbi esetben a tűzoltóságok karolhatnák fel legalkalmasabban az ügyet.

b) A tűzoltóság megbízása a lég- és gázvédelem külföldön fennálló szervezetének tanulmányozásával és alkalmazásával a hazai viszonyokra. A légi és vegyi háboru jeladásainak országos egyöntetű megállapítása. Községek ellátása gázvédelmi és segélynyújtási felszereléssel.

c) A légi és vegyi háboru ismertetése előadások, röpiratok, újságcikkek, filmek és kiállítások útján.

d) A nagyközönség szoktatása a légi háboru gondolatához gyakorlati uton. Közégenként bizonyos időközönként megismételt gyakorlatokat kell rendezni a közönség számára, hogy megismerkedjék a harc vegyszerek hatásával, felismerésével és ellenszereivel, megtanulja mi a gázkanura és hogyan kell a gázálcot és egyéb felszerelést használni és karbantartani, mi a légi támadás jelzési módja, mi a légi- és gázriadó, hogyan kell azt továbbítani és mi a teendője mindenkinek a riadónál. Mi jelzi a támadás befejezését és a gázveszély megszűntét. Gyakorlatok az első segélynyújtásban.

e) A közönséget fel kell szoktatni, hogy mindenki már békében maga szerezz be és alkalmazza arcvédő a gázálcot.

B) L é g v é d e l e m a h á b o r u b a n:

f) Azon feltevésből kiindulva, hogy jövőben nem

történik hadüzenet, már a legcsekélyebb diplomáciai nézeteltéréseknél légi támadásra kell elkészülve lenni! A tényleg bekövetkező támadást mindig légi-jelzés és támadás-riadó fogja megelőzni, melyet a hadvezetőség idejekorán közöl a támadás irányában fekvő és a támadás célját képezhető helységekkel és egyéb pontokkal. Légi-riadó esetén a lakosságnak csak az a része marad a helyén, amely a fenyegetett pontokon kötelességét kénytelen teljesíteni. Ez esetben felveszi a védőfelszerelését és készenlébe helyezi az összes védőberendezéseket. A többiek, elsősorban a gyermekek, rögtön elhagyják a fenyegetett zónát és a már előre elkészített környékre vagy vidéki menhelyeket keresik fel. A legalkalmasabb menhely a szabad természet, lehetőleg fákkal beárnyékolt, magasan vagy lejtőn fekvő széles helyek, ahol a fák megakadályozzák a repülőket a megfigyelésben. Nappal lehetőleg minden mozgást kerülni kell, a szükséges közlekedést ködben, szürkületben és éjszaka kell végezni. Éjjel nem szabad világosságot gyújtani.

Egyáltalán mindent el kell kerülni, ami a megfigyelést felülről megkönnyítené, sőt a tartózkodási helyet is úgy kell álcázni, hogy lehetőleg ne üssön el a környezettől. Mert a repülő nehezen vagy sehogy sem képes a lent mozgó polgárt a katonától megkülönböztetni és a védésből vagy rosszakaratból polgárookra, sőt gyermekekre szórhatja bombáit.

Visszatérni semmi esetre sem szabad addig, amíg erre jelt nem adnak. Esőben, a havazásnál gáztámadás után is nyugodtan vissza lehet térni, de a zárt helyiségeket belépés előtt a gázveszély szempontjából meg kell vizsgálni.

g) Háboru esetén a honvédelmi tanács intézkedik a szükséges gázvédelmi felszerelés nagybani előállításáról és a közönségnek azzal való ellátásáról; a helyi lég- és gázvédelmi hatóságok vagy szervezetek pedig mindenkit gázálarccal látnak el, aki nem volt képes azt maga beszerezni és kihirdetik, hogy mikor és hol lehet a betéteket díjtalanul megújítani.

Ugy a békebeli, mint háborus lég- és gázvédelmi rendszabályok betartásának és végrehajtásának ellenőrzésével a csendőrség és rendőrség volna megbízandó, mert a közönséget bizony gyakran egyenesen kényszeríteni kell arra, hogy a saját maga érdekét megvédelmezze.*

* Egyes pozitív adatokat következő forrásokból merítettem: Militär-Vochenblatt, Der Deutschenspiegel, Hanslian, Der chemische Krieg, La France Militaire.

Minden, ami a hazafiakat összehozza, még ha legcsekélyebb ok lenne is, hasznos és jó s üdött következési számlálhatatlanok. A pusztán lakó, némely jó oldalra talál a városiban, ez ellenben sok dicsérni valót, amit nem is gyanított, a gubásban. Számos hazafi, ki egymást hevesen gyűlölé s ez által az életnek vajmi sok, vissza soha nem térő pillanatit minden ok nélkül elkeseríté, végre megbékül, s ezentul egymással s nem egymás ellen dolgozik.

Széchenyi.

A kerékpárkérdés.

Irta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

Csendőrségünk közbiztonsági és belső szolgálatának tökéletesbitése céljából tervbe van véve a szárnyparancsnokoknak motorkerékpárral, a szakaszparancsnokoknak, csendőriskoláknak, esetleg az őrsökre besorozott legénységnek pedig közönséges kerékpárral való ellátása.

Mindenekelőtt az volna tisztázandó, hogy a kerékpárok rendszeresítése a közbiztonsági szolgálat szempontjából kívánatos, a kincstár szempontjából pedig anyagilag előnyös volna-e vagy sem?

A *Csendőrségi Lapok* hasábjain több, igen érdekes és alapos cikk jelent meg erről a kérdésről, mely cikkek értékes hozzászólásai kiterjeszkedtek ugyan a kerékpárok rendszeresítésének előnyeire és hátrányaira; de nagyban és egészben mégis inkább csak a kerékpárok beszerzésének módozatairól, azok üzemi költségeiről, szóval az anyagi kérdésről emlékeztek meg. Már pedig addig, amíg e kérdés az irányban nincs tisztázva, hogy vajjon a közbiztonsági viszonyok megszilárdítása, a legénység úgy elméleti mint gyakorlati kiképzési nivójának emelése és általában a szolgálat intenzívebb ellátása szempontjából a kerékpárok rendszeresítése üdvös és hasznos-e, addig az anyagi kérdés csupán mellékkérdés s csak másodsorban jöhet tekintetbe.

Felsőbb rendelkezésre a múlt év második felében minden szárny- és szakaszparancsnok egy előjegyzést vezetett, mely pontosan tárgyalta a félév folyamán foganatosított kiszállások nemét (szemle, kivizsgálás, stb.), a megtett ut nagyságát (kilométerekben), valamint a felmerült vasuti viteldíjat s a legtöbb költséget felemésztő előfogati díjakat. Ezen előjegyzések összesítése bizonyára áttekinthető képet nyújtott a szolgálati utazásoknál felmerült összes költségekről, amely valóban reális adatok alapján jött létre.

Ezeket az adatokat nem ismerem, előttem ismeretlenség, de úgy vélem, hogy azok az anyagi kérdést tisztázzák, de egyébként is az anyagi szempontnak s éppen — mondjuk — szárnyparancsnoki szemszögből való elbírálása csupán teoretikus lehet, hiszen e kérdésnél összesíteni kell az országból rendelkezésre álló összes adatokat, ami viszont egy szárnyparancsnoknak nem állhat módjában.

Részben ezért, de főleg a fent említett azon elvem-ből kiindulva, hogy elsősorban is a kerékpárok rendszeresítésének a szolgálat ellátását érintő előnye és hátránya volna tisztázandó, az alábbiakban csupán a kerékpárok rendszeresítéseinek ily előnyeire és hátrányaira óhajtanék rámutatni, figyelembe véve az új Szolgálati Utasításunk személyi szabályaiban úgy a szárny-, szakasz-, őrsparancsnokok, mint az egyes járőrök részére előírt szolgálati kötelezettségeket, nemkülönben a Szut. 270. pontjában felsorolt ama rendelkezéseket, melyek a kerékpárok szolgálatában való alkalmazását írják elő.

*

Ha akár a városi, akár a falusi élet forgalmát nézzük, lépten-nyomon találkozunk a kerékpárral, amelyet a ma még drága gépjárművek valószínűleg még hosszú ideig nem fognak teljesen kiszorítani. A kerékpár elterjedésének legfőbb oka, eltekintve sok esetben a kérdés gazdasági oldalától (vonat, villamos, stb. viteldij), az idő értékelése. A régi általánosan ismert köz-

Élet a budapesti városligeti jégpályán.

mondás »az idő pénz!« mindinkább nyer jelentőségében.

A csendőrségi szolgálat a tiszttól rendszerint sok utaztatást, a csendőrtől pedig sok gyaloglást követel. Bizonyára kevés élethivatás van, amelyben olyan sokat kellene utazni, gyalogolni mint éppen nálunk a csendőrségnél. Ha összegeznők, hogy egy csendőr az ő 30—40 évi szolgálati ideje alatt hány kilométert gyalogolt, utazott, hihetetlenül nagy utat kapnánk. Ugyanigy vagyunk a szárny-, szakaszparancsnoki kiszállásokkal. Az ut, amit részben a rendes szemlék, szolgálati utazások, részben a különböző kivizsgálások fogatosítása végett eszközöl a parancsnok vagy a csendőr, évenként is jelentős.

Az előfogatokon való utazás felette nehézkes, költséges és időtrabló, valóban nagy megkönnyebülés, mikor a rázós, sokszor a gyalogló ember menetsebességét is alig túlhaladó alkotmányon megtett 20—30 kilométeres ut véget ért. Ezeket tudva önként adódik a kérdés, hogy a sok utazásból felmerült időt nem lehetne-e egy gyors közlekedési eszközzel tetemesen megrövidíteni?

Sokszor adódik eset, hogy a kiszállást haladéktalanul kellene fogatosítani, a szolgálat érdeke megkívánná, hogy mihamarabb a tett helyén legyen az ember; ilyenkor is kénytelen egy dőcögő előfogattal megelégedni.

A Motorkerékpár a szárnyparancsnok igen jó közlekedési eszköze volna. Fő előnye: a gyorsaság. Jó uton 40—60 km. óránkénti sebesség normálisnak mond-

ható, de szükség esetén nagyobb sebességgel is haladhat. Előnye továbbá, hogy bármely időpontban rendelkezésre áll, s így a szárnyparancsnok nincsen kötve a vonatinduláshoz, érkezéshez. Idejét tehát úgy osztja be, amint azt a legcélszerűbbnek véli. Rendes szemléknél, járőrellenőrzésnél fegyelmi vagy közbiztonsági zavaroknál szükséges gyors kiszállást azonnal fogatosíthatja. Szolgálaton kívül a motorkerékpár használata — bizonyos feltételek mellett — bizonyára meg lenne engedve, s így nagy előnyt jelentene a szárnyparancsnoknak, úgy anyagi szempontból, mint időnyerés tekintetében.

Nagyban és egészben ez áll a kerékpárral ellátott szakaszparancsnokra is.

Kerékpárral 10—15 kilométeres óránkénti sebesség könnyen elérhető. Szükség esetén természetesen jóval több is.

Tekintettel úgy a szárny, mint a szakaszparancsnokok igen sokirányú elfoglaltságára, tevékenységére, a kerékpárok használata folytán előálló időmegtakarítás eléggé nem értékelhető.

A kerékpárok alkalmazásának katonai szempontból is előnyei vannak. Nincs korszerű hadsereg, mely kerékpáros alakulatokkal ne rendelkezne. Trianon miatt nagyon is szűk keretek közé szorított honvédségünk is rendelkezik kerékpáros alakulatokkal. A múlt évben kiadott »Kerékpáros Gyakorlati Szabályzat« szerint a kerékpáros alakulatok fő tulajdonságai: »A gyalogságnál nagyobb menetteljesítmény és a meglepés fokozottabb lehetősége«.

Nem célo, hogy katonai szempontokból bíráljam a kerékpárok szükségességét, — ámbár ezek az előnyök ránk is vonatkoztathatók — csupán azért érintettem a fentieket, hogy lássuk, melyek azok a tényezők, melyek a kerékpárok alkalmazását manapság szinte megkövetelik. E tényezők szükségessége, vagyis »a gyalogságnál nagyobb menetteljesítmény«, valamint »a meglepetés fokozottabb lehetősége«, ha nem is olyan formában, mint a honvédségnél, de nálunk a közbiztonsági szolgálatra vonatkoztatva is fennforog.

*

A mindennapi életben számtalan eset fordul elő (közbiztonsági zavar, elemi csapás stb.), midőn a járőrnek jóformán percek alatt a tett helyén kell lennie, mert a késedelem a nyomozás eredményének stb.-nek a meggyorsítására vezethet.

De mielőtt a kerékpár számtalan előnyeinek részletkérdéseibe bocsátkoznánk, legyen szabad a Szut. »Személyi szabályai«-ban lefektetett rendelkezések alapján is taglalni e kérdést, mert így világosan láthatjuk egyrészt a parancsnokra háruló feladatok sokaságát, másrészt láthatjuk, hogy e sokirányú feladatok végrehajtásánál, mikor nyílik tág tere a szolgálati motor, — illetve közönséges kerékpár alkalmazásának.

A *szárnyparancsnok* feladata alárendelt őrsseit a közbiztonsági és belső szolgálat tekintetében ellenőrizni és irányítani; alárendelt legénységét fegyelmezni, oktatni, nevelni stb. (593. p.)

Az őrsök szétszórt elhelyezése — egyes őrsök néhol 30—40 kilométernyire vannak a szárnyparancsnok állomáshelyétől — nagyon megnehezíti a szárnyparancsnok e fontos feladatának teljesítését. Ha még hozzá vesszük, hogy a szárnyparancsnok rendes viszonyok között egy évben mindössze kétszer láthatja az őrsseit a rendes szemlekörútján, amikor sok mindenre kell időt szakítania, világos, hogy a fent említett feladatoknak vajmi nehezen tud pontosan megfelelni. Mennyivel ideálisabb volna, ha a szárnyparancsnok, mondjuk, havonta érintkezhetne az őrsseivel. Mennyivel intenzívebb lenne az ellenőrzés, irányítás, oktatás, nevelés, mint így.

A motorkerékpár rendszeresítése e bajokon egy-csapásra változtatna. Időhöz, helyhez nem kötött 30—40 kilométeres gyorsasággal könnyűszerrel haladó motorral könnyen elérheti a szárnyparancsnok a legtávolabb fekvő őrsseit is, s végezheti kötelességét. Jelenleg valóban úgy áll a helyzet, hogy intenzív ellenőrzés, oktatás, nevelés csakis a helyi őrsön lehetséges, már pedig a külőrsök ellenőrzésére, a külőrsök legénységének irányítására minden bizonnyal több szükség volna.

Elsősorban a szárnyparancsnok felelős a közbiztonsági szolgálat ellátásában az őrsök általános működésében stb.-ben, szóval az egész alosztály állapotában észlelt minden hibaért. Személyesen felelős a fennálló utasítások és rendelkezések szigorú betartásáért. Ismernie kell minden egyes alárendeltjét, tulajdonságait, használhatóságát, megbízhatóságát stb. (594. p.)

Hogy lehetséges mindez, ha nincs rá mód, hogy őrsével sűrűbben érintkezhessék? Sok mindent el lehet ugyan papíron is intézni, sok mindenre, sok hiányosságra, helytelen szolgálatvezetésre és szolgálatkezelésre stb.-re az irodában is következtetni lehet ugyan, de személyes érintkezésnek, mégpedig a minél gyakoribb érintkezésnek felbecsülhetetlen előnyét az iroda semmiképpen sem pótolhatja.

A szárnyparancsnok feladatai közé tartozik, hogy szárnyának minél több községében megjelenjék, a köz-

ségi előljáróságokkal, magánosokkal érintkezzék s így általános tájékozódást szerezzen úgy a közbiztonsági viszonyokról, mint csendőreinek magatartásáról. (598. §.)

Ezt elvárja, a motorkerékpárt igen előnyösen használhatja. Mi sem könnyebb, mint utcákban megállva a községekben, tanyákon az ezirányú tájékozódást megszereznie. Előfogatok igénybevételénél viszont ez már rendszerint sok ügyel-bajjal jár, hiszen örül a szárnyparancsnok, ha végre egyszer a kijelölt őrsére megérkezik s a szemléjét megejtheti, kivizsgálását foganatosíthatja. Az idő hiánya feltétlenül megakadályozza a puhatolozást, tájékozódást. Új utasításunk előírja a szárnyparancsnok által foganatosítandó évenkénti legalább hat külszolgálatban álló járőr ellenőrzését (598. pont) is. A járőrök ellenőrzése rendszerint szemlék alkalmával, egyik őrsől a másik őrsre menet történik, mert hiszen a szemleidőkből rendszerint nem futja egy lávoli, utránytól eltérő tereptárgyaknál lévő járőr ellenőrzésére. És ha mégis ilyen távoli járőr ellenőrzése szükséges, nem állván rendelkezésre előfogatok, gyalog, legjobb esetben lovon (ha ugyan jóvas őrsön szemlél, s pihent ló van otthon) kénytelen a szárnyparancsnok ellenőrizni, ami viszont, bár a szolgálat érdekében álló, mivel gyalog menve, vagy lóháton haladva sok mindent láthat, hallhat a parancsnok, de időkiméltetésnek, ami ma fontos követelmény — ez áll különösen a gyalogos ellenőrzésnél — semmi esetre sem mondható.

Motorkerékpárral rendelkező szárnyparancsnoknak csupán percek kérdése az egész ellenőrzés s így módjában lenne külön e célból is — tehát a szemlék alatti ellenőrzésektől eltekintve — kiszállni, mert bár utasításunk 598. pontja előírja, hogy osztályparancsnoki engedéllyel e célból kiszállás bármikor megejthető, a gyakorlatban előfogatok és költség hiányában — vajmi ritka eset lesz, hogy a szárnyparancsnok szemlekörútján kívül is élhessen ezzel a jogával.

A kerékpárok használata bizonyára meg lenne engedve, bizonyos feltételek mellett szolgálaton kívül is. Miután a szárnyparancsnok állomáshelyét a foglalkozási idő után a legközelebbi foglalkozási idő kezdetéig külön engedély nélkül is elhagyhatja (603. pont). A motorkerékpár használata nagy előnyt jelentene ebből a szempontból is. Különösen áll ez a szemlék megejtése alkalmával, midőn az ünnepnapot a szemlélő iszt bárhol töltheti. Ily módon az az állapot, hogy néha a rossz és kényelmetlen vasuti összeköttetés, a vasutállomás távolsága stb. miatt hétszámra távol kell lennie a szárnyparancsnoknak állomáshelyétől, megszüntethető volna.

Eredményesen használhatja a szárnyparancsnok motorkerékpárját nagyobb szabású, közfeltűnést keltő bűncselekmény, zavargás, elemi csapás stb. esetében a helyszínének gyors elérésére, — sürgős, halasztást nem tűrő összpontosításoknál, ugyanígy esetleges karhatalmi szolgálatoknál, midőn akár saját kezdeményezéséből, akár felsőbb rendelkezésre egyébként is kiszállni köteles. Sőt, bizonyára adódik olyan eset is, midőn csak is a motorkerékpár adja meg a gyors kiszállási lehetőséget, mert e nélkül — tekintetbe véve az idő rövidségét, avagy a vasuti összeköttetés stb. meg nem felelő voltát — a szárnyparancsnok nem szállhatna ki, s így egy-egy nagyszabású bűncselekménynél, elemi csapás, baleset stb.-nél kénytelen az irányítást a szárnyparancsnokság állomáshelyéről megadni.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Az új büntetőnovella egyes rendelkezéseiben sokan a sajtó és sajtószabadság ellen intézett burkolt támadást látnak. Nem ide tartozik részletesen kiterjeszkedni mindama üdvös és a jelen viszonyok között elkerülhetetlenül szükséges intézkedésekre, melyeket az új büntetőnovella tartalmaz. A Csendőrségi Lapok olvasói ugyanis részleteikben meg fogják ismerni ezeket s ha idejük lesz kissé a paragrafusok felett elmélkedni, világosan fel fogják ismerni, hogy azok az idők diktálta szükségesség és az igazságosság jegyében születtek, s ha talán a vádlottnak nem is mindenütt kedveznek, — az igazságnak igen. De mert a tömegek előtt mindig az az igazság, amit az »Ő« ujságjuk mint igazságot elibük tár — érdemes foglalkozni kissé azzal, hogy mi is hát tulajdonképen az a sokat emlegetett sérthetetlennek deklarált sajtószabadság? 1848-ban Petőfi és más nagyszerű kortársai kristálytiszta idealizmussal, reményteljes alkotmánytervezetekkel vívták harcukat a szabad sajtóért. A sajtó később szabad lett. Petőfi és idealista társai lassan elköltöztek az élők sorából s velük együtt kihalt a tiszta idealizmus is, helyébe a demokrácia álarcában a pénz és érdek lépett. Napjainkban az ugynevezett szabad sajtó nem egyéb, mint több vagy kevesebb pénzzel rendelkező társaságok, melyek pénzük és külföldi összeköttetések arányában rendelkeznek ezer, százezer vagy milliókra rugó szellemi rabszolga felett, akiket ők olvasóknak neveznek. A rabszolgaostort nem hallja feje felett suhogni a tömeg, az ostorcsapásokat nem érzi a hátán, s ezért még a korlátlan szabadság illuziójában is kéjeleg, mert a sajtószabadságban látja — s ez a legnagyobb botorság! — a saját maga szabadságát is. Hogy ez a szálnalmas tévhit ma már begyökereződött az olvasó lelkébe, — az a sajtó legnagyobb diadala. Az ujságolvasó ma már nem azt tartja igazságnak, amit ő annak érez, annak vél, hanem azt, amit állandóan olvas és hall. Világos és kézenfekvő ebből a sajtónak óriási jelentősége. Nagy veszedelmet jelent minden nemzetre, ha sajtójának képviselői azaz helyesebben korlátlan urai olyanok, kiknek a nemzettel inkább csak kereskedelmi, mint lelki kapcsolatuk van. Miután pedig megcsonkított hazánkban a pénz nem mindig azoknak zsebeit duzzasztja, kiknek lelkét Petőfi idealizmusa s lángoló hazaszeretete fűtik, oroszlánrészben a sajtót sem ezek irányítják. Így azután talán érthetővé válik, hogy sok ezer meg ezer ember felháborodva tiltakozik, ha itt-ott egy néhány száz ujságpéldányt elkoboznak, de azt már nem tartották érdemesnek, hogy — ha csak szóban is — tiltakozzanak, amikor egyik magyar vármegyét a másik után szaggatták el tőlünk.

*

A jótékonyság egyike a legszebb tulajdonságoknak. Ragyogó mint a gyémánt. Sajnos, éppolyan ritka is. Annyira ritka, hogy az év 365 napjában rendszerint csak karácsonykor meg szilveszterkor találkozunk vele. Akkor is többnyire olyan formák között, hogy tisztelet helyett inkább visszatetszést kelt. Tucatszámra készültek fényképfelvétel, melyek az előtérben két-három szegénygyermeket ábrázolnak, egyiknek egy bádogautó, a másiknak egy kabátka, harmadiknak egy elemózsiás kosár a kezében. Körülöttük a jótékonykodók egész raja a fényképen, kik nem tartanak teljesnek a jótékonyági akciót, ha fényképüket legalább 4—5 lap nem közölné.

*

A különböző repülőkísérletezések, magassági és távolsági rekordok megdöntésére, főleg pedig az Océán átrepülésére szakadatlanul tovább folynak. A sajtó legújabbán ismét Lindbergh egy diadalmas utjáról számol be, mely leszállás nélkül Washingtonból Mexikóig tartott. Nekünk magyaroknak a repülés terén is megbénította kezünket Trianon és lehetetlenné tette, hogy a kultura és haladás érdekében végzett nemes versengésben részt vehessünk. De Trianon nem egyedüli akadályozója ennek. Ha a trianoni béke ezidőszerint már nem is gátolna bennünket, — van egy másik ok, amely kizárja, hogy magyar pilóta nagyobb repülőutra vállalkozhasson. Az ilyen repülésekhez ugyanis nemcsak mérész elhatározás, nemcsak bátorság, — hisz ebben nem volna nálunk hiány — de elsősorban pénz kell. Nálunk pedig minden ily természetű vállalkozás megdől azon, hogy nem akad ember, aki ilyesmire egy ezüst pengőt is kockára tenne. Nálunk az emberek minden 200 százalékos hasznot akarnak és pedig — mentül gyorsabban, minden rizikó nélkül. Ezért van az, hogy Risztics nem a mátyásföldi, hanem a berlini repülőtér felett keringve állította fel 53 órás repülővilágrekordját és hogy a világ őt nem mint magyar, hanem mint német repülőt ismeri. Ezért van az, hogy egy Munkácsy Mihály egész életét Franciaországban, egy Liszt Ferenc pedig Németországban élte le. Nálunk bizony nem a legjobb sors vár a tehetségekre. Örülhetnek, ha nem kell éhezniök. De viszont, s ami igaz azt meg kell adni, sehol nagyobb ünnepeztetésben nem részesülnek, mint nálunk — haláluk után.

*

A szovjetdelegátusok Genfben javaslatot tettek az általános leszerelésre. Olyan ez, mint amikor a róka odaáll a tüskés bőrébe begömbölyödött sündisznó mellé és lágyan kezdi fülébe duruzsolni: »Milyen szépen, milyen melegen süt a nap! S te itt tüskék közé rejtet a testedet, ahelyett, hogy sütkéreznél a napon!« Majd, amikor a sündisznó nagyot nyújtózik, — a tüskék szétterpeszkednek és elővillan az állat hasának rózsaszínű husa — egy ugrás és a következő pillanatban ott a halálos harapás.

*

Társaság van együtt. A lelkesülten beszél a csendőrökről, különösen alaposságukat és pontosságukat dicséri. B. megszólal: »Nem szeretem a csendőröket, mert szívtelenek. A multkor valami ügyben egy csendőrlaktanyában jártam. Siránkozó, ráncosképű öregasszonyt hoztak be a csendőrök, aki egy nyaláb fát szedett az uradalmi erdőben. A könyörgés hiábavaló volt, a csendőrök elszedték a fát és jeljelentést tettek a szegény asszony ellen, mintha legalább is a Nemzeti Bank kirablásáról lett volna szó.« Erre A. így felelt: »Mit gondolsz, ha ennek a szegény öregasszonynak másnap egy még nála is szegényebb ember ellopta volna az egyetlen malackáját, vajjon nem tett volna-e panaszt a csendőrségen és nem követelte volna-e, hogy a tolvajt kinyomozzák és jeljentsék, hogy a malacát vissza kapja? Egészen bizonyos, hogy igen. És vajjon szívteleneknek tartottat volna-e emiatt a csendőröket? Egészen bizonyos, hogy nem. És lehetséges-e jogállamban a csendőrök belátására bízni, hogy a törvény alkalmazását kívül szemben teszik lehetővé és kívül nem. A szívnek igen is köze van a joghoz, de nem a csendőrlaktanyában, hanem a bíróság előtt. Mert egyedül csak a bíró hivatott és tudja megállapítani, hogy hol végződik a jog és hol kezdődik a szívtelenség.«

Figyelő

CSENDŐR LEKSZIKON.

9. Kérdés. Általában jegyéseknek tekinthetők-e a vad-házasságban élők büntetőjogi viszonylatban?

Válasz. A jegyések a Btk. 78. §-a értelmében hozzátartozóknak tekintetnek. E fogalomnak a Btk. gyakorlati alkalmazásában több esetben lényeges jelentősége van. Így például a felségsértés elkövetőjét hozzátartozója nem köteles feljelenteni (Btk. 135. §), a haláltokozó testi sértés enyhébb büntető tétel alá esik, ha a hozzátartozó bántalmazása miatt keletkezett erős felindulásban követték el, stb. A gyakorlatban tehát el kell arra készülni, hogy ha az érdekelt vadházastársak a dolog jogi jelentőségével tisztába jönnek, magukat jegyéseknek fogják kinevezni. Kétségtelen azonban az, hogy az ilyen jegyesség komolyságát csak akkor lehet elfogadni, ha erre az érdekelt puszta kijelentésén kívül más adat is rendelkezésre áll. A jegyességi viszony megállapításához az érvényes eljegyzéshez ugyanis az egymással kötendő házasságra vonatkozó kölcsönös ígéreten felül még az is szükséges, hogy a jegyések közt házassági akadály az eljegyzés idején ne forogjon fenn. Ha tehát az egyik vadházastársat például érvényes házassági kötelék köti, jegyességi viszony megállapítására alkalmas nyilatkozatot nem tehet s így hiába mondja magát akárki jegyesének.

10. Kérdés. A tettes vagyonos kereskedő, aki egyik üzletfelétől nagyobb összegű készpénzt vesz át azzal a rendeltetéssel, hogy azt meghatározott időpontban egy harmadik személynek adja át. A tettesnek időközben sürgős jizetnivalója támadt s ezt az átvett készpénzzel rendezi. Ennek az lett a következménye, hogy nem tudta megtartani az üzletfelével kötött megállapodást s a vállalt megbízatás időpontját is elmulasztotta. A sértett feljeleníti őt sikkasztásért, mire azzal védekezik a tettes, hogy a pénz helyettesíthető dolog, ha ő azt más célra is fordította jogában állt azt bármikor más pénzösszeggel helyettesíteni, tehát nem követett el sikkasztást, annál kevésbé, mert a sértett rajta vagyoni helyzeténél fogva kárát bármikor megveheti. Alapos-e ez a védekezés?

Válasz. A tettes védekezése alaptalan. A tettes a szóban forgó pénzösszeget meghatározott rendeltetéssel kapta a sértettől, tehát saját céljára nem fordíthatta. Igaz, hogy a pénz helyettesíthető dolog; ez a körülmény azonban a meghatározott rendeltetéssel átvett pénznek idegen voltát meg nem szünteti. Az idegen pénznek, mint helyettesíthető dolognak jogtalan felhasználása csak akkor nem állapít meg bűncselekményt, ha a tettes abban a helyzetben van, hogy az így felhasznált idegen ingó dolgot bármikor akadálytalanul megtérítheti. A kérdésben leírt esetben azonban nem volt képes arra a tettes, hogy a jogtalanul felhasznált pénzt nyomban helyettesítse, tehát elkövette a sikkasztást.

11. Kérdés. Ha az optált vagy visszahonosítását kérő tényleges szolgálatban álló csendőr egyén a szükséges okmányokat elszakított területről megszerezni nem tudja, helyettesíthetők-e ezek az okmányok az anyakönyvi lap másolatával?

Válasz. Azoknak, akik 1922 június 26-ig opciós nyilatkozatot nyújtottak be, vagyis magyar állampolgárságuk fenntartására vonatkozó igényüket bejelentették, valamint azoknak, akik ezt az opciós nyilatkozatot az említett határidőig benyújtani elmulasztották, akiknek tehát visszahonosításukat kell kérniük, a következő okmányokat kell kérelmükhöz csatolni: 1. Saját születési anyakönyvi kivonatukat. 2. Házasoknak a házassági levelet. 3. Akiknek gyermekeik vannak, azok szü-

letési anyakönyvi kivonatát. 4. A kérelmező atyjának születési anyakönyvi kivonatát és házasságlevelét. Ezeket az okmányokat az elszakított terület illetékes anyakönyvi hatósága levélbeli kérésre rendszerint megküldi vagy még jobb, ha az érdekelt erre valamelyik odaát élő rokonát, ismerőst kéri meg. Elvileg ezek nélkül az okmányok nélkül magyar állampolgárság megadásának nincs helye, a ténylegesen szolgáló csendőröknek azonban megadják azt a kedvezményt, hogy ha beigazoltan eredménytelen maradt minden próbálkozásuk az okmányok beszerzése terén, az okmányokat anyakönyvi lapjuk másolatával pótolhatják. Ez azonban csak kivételesen, az előírt okmányok beszerzésének igazolt lehetlensége esetében lehetséges. A visszahonosításra vonatkozó kérelmeket a belügyminiszter urnak címezve a községi előljárásnál kell benyújtani. Azoknak az ügyét, akik opciós nyilatkozatot nyújtottak be, és az előírt okmányokat is csatolták, minden további kérelmük nélkül intézik el, de erre türelemmel kell várni, mert sok ezer elintézésre váró ilyen ügy torlódott össze. Beigazolt sürgősség esetén a belügyminisztérium illetékes osztálya az érdekelt személyes közbenjárására az opciós ügyeket soronkívül is elintézi.

12. Kérdés. Milyen okmányokat kell csatolni a névváltoztatási (magyarosítási) kérelmekhez, s ha ezek az okmányok nem állnak rendelkezésre, lehet-e azokat a tényleges szolgálatban álló csendőröknek az anyakönyvi lapjuk másolatával pótolni?

Válasz. A belügyminiszter urhoz benyújtandó névváltoztatási kérelmekhez a következő okmányokat kell csatolni: 1. Saját születési anyakönyvi kivonatát. 2. Ha gyermekek vannak, azok születési anyakönyvi kivonatát. 3. A magyar állampolgárságot igazoló okmányt vagy az azt helyettesítő illetőségi bizonyítványt. Ha az okmányok beszerzésének akadályai vannak, azokat mással pótolni a tényleges szolgálatban álló csendőr egyéneknek sem lehet. Helységnevet, i-vel végződő neveket, továbbá történelmi neveket a belügyminiszter ur nem engedélyez. A névváltoztatás hatálya a kiskorú gyermekekre is kiterjed, azt külön kérni nem kell. Az illetékes anyakönyvi hatóságok a névváltoztatást az anyakönyvben a belügyminiszter ur intézkedése alapján vezetik át.

13. Kérdés. Mit kell tudni általában az elejtett vadra és különösen az elpusztított kártékony vadra vonatkozó tulajdonjogról? (V. ö. Csendőrségi Lapok 1927. évi 18. sz. Csendőr Lekszikon, 112. kérdést.)

Válasz. A szabad állapotban lévő vad uratlan dolog. Rajta tulajdont az szerez, aki hatalmába keríti. A vadak megfogásának, elejtésének módja a vadászzat. A magyar jog szerint vadászatot csak az gyakorolhat s így állatfogással csak az szerezhet tulajdont, aki a vadászatra jogosítva van. Vadászati jog illeti a földtulajdonost, ha ingatlan legalább 200 holdra terjed vagy ha ennél kisebb ugyan, de kertileg művelik, bekerített hely, szőlő vagy sziget. Vadászati jog illeti a 200 holdnál kisebb, de legalább 50 holdnyi területek tulajdonosait, ha területeiket legalább 200 holdnyi terjedelemben a vadászati jog gyakorlása végett egyesítik. Minden más területen kötelező a vadászati jog bérbeadása, ebben az esetben tehát a vadászati jog a bérlőé.

Láthatjuk tehát, hogy a vadászati jogot meg kell különböztetni a vadászás jogától, mert lehet valakinek vadászati joga, de a vadászás gyakorlására joga nincs, viszont vadászatot üzhet olyan személy, akit meg a vadászati jog nem illet meg. A vadászati jog a föld tulajdonjogához társuló önálló jog. Viszont a vadászás joga közjogi természetű jogosultság, amely az idevonatkozó törvényes feltételek és korlátozások mellett mindenki által megszerezhető, akár van földtulajdona, akár nincs.

Ha jogosulatlan személy üz vadászatot vagy az egyébként erre jogosult, de tilos helyen, az elejtett, megfogott álla-

A werduni harctér terepasztalon. Münchenben került kiállításra s az 1700 km²-nyi területű harcteret 1:5000 arányban, művészies kivitelben ábrázolja.

token nem szerez tulajdont s azok uratlanok maradnak mindaddig, amíg a vadászatra jogosult valami módon hozzájuk nem jut, mert az elejtett vad tulajdonjogát csak a vadászterület tulajdonosa vagy bérlője szerezheti meg.

A vadászati törvény (1883:XX. t.-c.) 8. §-a kimondja azonban azt a jogi szabályt, hogy »ragadozó vagy kártékony állatok... a föld birtokosa által bármikor elpusztíthatók...«. Ragadozó és kártékony állatok a törvény szerint (13. §) a következők: medve, farkas, róka, hiúz, vadmacska, nyest, vaddisznó, borz, tengeri nyul, hörcsög, ürge, görény, menyét, nyuszt és vidra. A törvény 13. §-a nagyobb világosság kedvéért kimondja azt is, hogy ezeket az állatokat saját területén a birtokos bármikor elpusztíthatja, akkor is, ha a vadászat bérbe van adva.

Az a kérdés már most, hogy ez az elpusztítási jog ily esetben magában foglalja-e az illető földtulajdonosra nézve a tulajdonszerzés jogát is. Ha a pusztítást végbevivő földtulajdonost vadászati jogosultság illeti, ez a kérdés nem lehet vita tárgya. Vita tárgya lehet azonban az említett esetben azért is, mert a törvény ismer kártalanító kötelezettséget vadak okozta károk esetén.

Véleményünk szerint ebben az elpusztítási jogban benne van a tulajdonszerzés joga is. Támogatja ezt a véleményünket elsősorban az az általános magánjogi elv, hogy az urallan dolog (mint például a szabad állapotban élő vad) azé, aki azt hatalmába keríti. Igaz, hogy e szabály alól a jogfejlődés és a lételes törvény a vadászati jog intézményével kivételt tett, azonban ebben az esetben, midőn a tulajdonos a területére tévedt és kártokozó (ragadozó, kártékony) vadat elpusztítja a törvény egyenes feljogosítására, nem a vadászati

jogi jog, helyesebben nem a vadászás jogának gyakorlásáról van szó, hanem minden vagyoni érdekeiben megtámadott földtulajdonost megillető jogos védelemről. Midőn pedig a törvényhozó kifejezetten kijelentette, hogy a ragadozó és kártékony vadak okozta kárért senki kártalanító felelősségét elvileg nem ismeri el, nyilvánvalólag arra gondolt, hogy az ily vadak szabad pusztítási jogának elismerésével egyrészt érintetlen szabadságot ad a földtulajdonosnak az önvédelmi jog gyakorlásában, másrészt az elejtett vad önként értetődő tulajdonával kártalanítja az esetleg kárvallottat. Ha ez a következtetésünk nem lenne helyes, akkor minden oly földtulajdonos, aki ilyen vadat saját területén elejt, vagy arra lenne köteles, hogy a vadászatra jogosítottat felkutassa s neki az elejtett vadat átadja vagy legalább is arra, hogy tölje a területén elejtett vad oszlasnak induló dögét. Ha a törvényes elpusztítási jogot gyakorló földtulajdonost az elejtett kártékony vad tulajdona nem illetné meg, akkor az elejtett vaddal való rendelkezés esetén vadlopást követne el, mert az ilyen vadon a vadászati jogosultság merev értelmezése szerint a vadászatra jogosított tulajdonszerzése má végbement, ha a vadászati jogosult nem is tudná. A Btk. szigorú értelmezésével tehát az ilyen földtulajdonos sík kasz-

A történelmi igazság ép oly szent, mint a vallás. Míg a vallás parancsai a világi érdekek fölé emelik lelkünket, a történelem tanításai a szép és az igaz szeretetét s mindannak gyűlöletét oltják belénk, a mi az emberiség haladását akadályozza.

III. Napoleon.

tást követne el. Magánjogilag véve pedig az ilyen földtulajdonos nem lenne egyéb, mint a vadászati jogosított negotiorum gestor-a (ügyvivője megbízás nélkül). Am tény az, hogy a vadászati törvény olyan esetre, ha a földtulajdonos az ily vaddal mint sajátjával rendelkezik, semmiféle tiltó szabályt meg nem állapított, semmiféle büntető (kihágási) szankciót fel nem vett.

Természetes dolog, hogy ha a vadászati jogosítottnak, bármi jogos kifogásolni valót találna a földtulajdonos eljárásában, vagy jogaiban és érdekeiben sértve érezné magát akár kártalanítás, akár más címen, nyitva áll az útja a bíróság elé. Azt azonban nevetségesnek tartanók, ha az esetleg súlyos vagyoni kárt szenvedett földtulajdonos, akit maga a törvény minden kártalanítástól elzárt, ily esetben tartoznék tálcán felkinálni az elejtett vadat a vadászati vagy vadászási jog alanyának. Már pedig, ha az elejtett vad tulajdonosa ily esetben is az övé, ez a kötelessége.

Meg kell még jegyeznünk azt is, hogy véleményünk szerint elképzelhető olyan eset, hogy valamely ragadozó vad tenyésztője az általános magánjogi elvek szerint esetleg kártalanító felelősséget visel, a tenyésztés helyéről elkészülő ragadozó vad okozta kárért. Ily esetben jogában állhat ragaszkodnia a már elejtette vad tulajdonához, ha kártalanító felelősségét egyébként elismeri.

Megemlítjük végül azt is, hogy maga a m. kir. belügy-miniszter is eltért egyik elvi jelentőségű határozatában a vadnak a vadászati jogosított részére fentartott uratlansága jogi elvétől és kimondta, hogy ha például valamely község utcájára téved be valamely vad, azt bárki elfoghatja s levághhatja, tehát elsajátítására bárki jogosultnak tekintendő.

Most pedig lássunk egy-két ellenvetést, amit fel fogásunk ellen felhozhatnak. Ezeknek egyike az, hogy maga a vadászati törvény 22. §-a kimondja, hogy a ragadozó vadak elpusztítása végett rendezett hivatalos vadászatokon elejtett ragadozó és duló vadak mindig azon tulajdonost vagy bérlőt illetik meg, akinek területén elejtettek. Elismerve, hogy itt a vadászati jog tulajdonosáról vagy bérlőjéről van szó, rámutatunk, hogy az eset más, mint a földtulajdonos konkrét kárát követő vadpusztítás esete. A vadászati törvény 7. szakaszában szabályozott kártalanító kötelezettség és eljárás sem szól ellenünk, mert ez a törvényhely csak a fővadak (szarvas, dánvad) okozta kárra vonatkozik, nem pedig más vadak okozta kárra is. A halászati törvény (1888:XIX. t.-c.) 26. §-ában a vadászati törvényben megállapított pusztítási jognak a tulajdonjog fentartása mellett való szabályozásából sem kovácsolható érv a joghasonlóság elve alapján ellenünk, mert szintén egészen más esetről van itt szó.

Különben pedig bűncselekményeket pusztán logikai okoskodással megállapítani nem lehet, hanem a törvény félreérthető rendelkezése szükséges ehhez. Jogállamban pedig az általános elv, hogy minden szabad, amit a törvény nem tilt, szemben azzal az u. n. rendőrállamot jellemző elvvel, hogy minden tilos, amit a törvény kifejezetten meg nem enged. Egyébként pedig a jogállamok ugyancsak általános elve, hogy mindenki azért, amit tesz, jogi felelősséggel tartozik, ha ez a cselekedet mások jogait érinti. Ha tehát a vadászati törvény a most tárgyaltuk kérdést nyitva hagyja is, nincs elzárva senkisémet attól, hogy bírói utra forduljon s ott magánjogai kérdésében végleges döntést kérjen.

A röpkedő kicsinyke lelkek oly sokan dongnak a világban, mint a szunyogok; de vajjon hol van az ember, aki elhinné magáról, hogy ő közikbe tartozik?

Katona.

A mi hőseink.

vitéz Laczkó Sándor tiszthelyettes

A világháború kitörése alkalmával Erdélyben teljesített szolgálatot. Önként jelentkezett csapatszolgálatra, de kérését, mint sok más erdélyi bajtársának kérését, elutasították, mert Erdélyben szükség volt a csendőrökre.

Az 1916. évi oláh betörés a petrozsényi szárnynál érte. A védtelen Erdélyben ugyyszólván csak népfelkelők és csendőrök álltak őrt a határokon s bár vitézül harcoltak, nem bírták megakadályozni, hogy az ellenség el ne özönlje a magyar földeket. Ezek a harcok mégis emlékezetben maradnak s örök dicsőségére szolgálnak az erdélyi csendőrségnek.

Laczkó tiszthelyettes a volt császári és királyi 59. gyalogezred kötelékében szerzett hírnevet és becsülést a csendőrnévnek. Ez az ezred 1916 szeptember végén Hunyad megyében harcolt Puj község közelében a Tulisa magaslaton. A harc már napok óta tartott. Az ezred vitézül állotta az oláhok meg-megújuló rohamát, azonban a tartalék már fogútán volt. A magasabb parancsnokságok sem tudtak pótlást rendelkezésre bocsájtani. Így hát a csendőrségtől kértek kiegészítést, ami meg is történt. A többek között Simon Balázs százados, volt petrozsényi szárnyparancsnok is leadott 30 embert, akiknek a parancsnoka Laczkó Sándor tiszthelyettes volt. Kivüle még csak 3 tényleges csendőr volt az osztagban, a légénység másik része népfelkelőkből állott.

A kis osztagot az 1. zászlóalj 4. századának megerősítésére dobták a rajvonalba.

Három nap és három éjjel állott harcban a zászlóalj s az oláhok ezen idő alatt háromszorban intéztek súlyos támadást az állások ellen. Különösen erős volt a harc Laczkó százasa előtt, ahol az oláhok minden erejük latbavetésével át-törést akartak kieroszakolni. Az utolsó támadásnál kézitusára került a dolog. Laczkó lelkes szavaira a fedezékből kiugrált népfelkelők oroszlánsként harcoltak parancsnokukkal az élen. Az oláhok véres fejjel vonultak vissza állásaikba. A hátrahagyott holttestektől feketéllett az előterep. Sajnos, Laczkó embereiből is hiányzott 9 öreg népfelkelő s életben maradt emberei közül is többen megsebesültek.

Kitüntetési javaslata így hangzik:

„1916. év október 1-én a Tulisa magaslaton 30 embernek az élen személyes vitézségével, kiváló bátorságával különösképpen kitüntette magát.

Jóllehet emberei közül sokan elestek, a védelmére bizott állást a végsőkéig megvédte, a tulerőben lévő ellenség 3 súlyos támadását oly sikeresen verte vissza, hogy egyedül az ő állása előtt több, mint ötven ellenséges holttest feküdt. Legénységének kitartása és harci kedve elsősorban az ő kiváló példaadásának volt köszönhető. 1916 október 11-én.— 211. sz. Tábori posta. — Olvashatatlan aláírás.»

E kiválóan szép magatartásért Laczkó tiszthelyettesnek az 1. osztályú vitézségi érmet adományozták akkor, most pedig a vitézi címre találták érte méltónak.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Amikor a vallomás „kétséget kizárólag” igaznak látszik. (Egy lopási eset kiderítése).

Írta: KARIKA KÁLMÁN őrmester (Mór).

Az alábbi eset nem tartozik az úgynevezett »nagy« és »szenzációs« esetek közé. Egyszerű falusi tolvajlás, melynek felderítése sem igényelt különösebb megerőltető munkát s ha a »Csendőrségi Lapok« mégis érdemesnek fogja tartani a közlésre, az bizonyosan azért történik, mert egynémely tanulságot mégis rejt az eset magában. Különösen kevés tapasztallal rendelkező, fiatalabb csendőrök figyelmébe ajánlom az alább leírt nyomozást, mert azok közé tartozik, melyek első megítélésre nagyon egyszerűnek látszanak és mégis, mikor már azt hisszük, hogy »no most már teljesen ki van derítve«, oly akadályok, oly váratlan fordulatok jönnek közbe, melyekre egyáltalában nem számított a nyomozó csendőr s amelynek tisztázása azután meglehetősen sok fejtörést okoz.

1926 augusztus 8-án Boros Ödön móri vendéglős azon panasszal jelent meg az őrsön, hogy előző este 22—23 óra közötti időben a konyha cselédje záratlan kamrájából ismeretlen tettes mintegy kétmillió korona értékű ruhaneműt elloptott. Az eset kinyomozására azonnal két járőr vezényeltetett ki, melyek megállapították, hogy a lopást minden valószínűség szerint nevezett vendéglős szolgálatából előző év őszén elbocsátott Szabó Mária*) züllésnek indult hajadon, volt móri lakos, követhette el, ki az épület minden zeg-zugát teljesen ismerte. Dacára, hogy nevezett már két hónappal előbb a községből ismeretlen helyre távozott, a gyanu mégis ráterelődött. Megerősítette a gyanut az is, hogy az egyik éjjeli őr kikérdezte, azt állította, hogy gyanusított leányt a lopás éjjelén, éjfél körül, a község szélén fekvő, rombadölt téglagyár mellett találta. Aludt. Mellette batyuba kötött ruhanemű hevert a földön. Felkeltette a leányt, mire az összeszedelőzködött és elindult, de hogy mely irányba, arra az éjjeli őr nem emlékezett pontosan.

Szabó Mária egy szegény móri özvegyasszonynak volt a leánya. Mindössze 17 éves, de már is több helyen szolgált és mindenünne erkölcstelen magaviselete miatt bocsátották el. Züllött életmódja miatt anyja kitagadta és megtiltotta neki, hogy háza küszöbét átlépje. A lopás éjjelén édesanyjánál nem fordult meg, de viszont az éjjeli őr állítása szerint mégis ruhacsomaggal távozott el a kérdéses éjjelen a községből, ami természetesen, — mint már fentebb említést nyert — a gyanu alapossága mellett szólt. Pár nap múlva a vendéglős fia azzal a hírrel lépett be a laktanyába, hogy a kisbéri vásáron látta Szabó Máriát, amint egy ács-teszéri asszony kocsijára ült fel, de hogy hová mentek, azt megmondani nem tudta, mert a kocsin ülőkkel beszélgetésbe nem bocsátkozott.

Ezen értesítés tudomásul vétele után őrsparancsnokom Oroszi Lőrinc csendőrrel együtt kivezényelt szolgálatba azzal a meghagyással, hogy Acsteszer községben (Veszprém m.) Szabó Máriát, ki minden valószínűség szerint ott fog tartózkodni, keressük fel és vele a nyomozást folytassuk le.

Acsteszer községbe megérkezve, a keresett leány felkutatása semmi nehézségbe nem ütközött, mert a községben már jól ismerték Szabó Mária nevét, éppen züllött életmódja révén. Felkerestük a házat, ahol azidőben szolgálatban állott

és meg is találtuk nevezettet, amint a kertben foglalatoskodott.

A leány amint észrevette, hogy móri csendőrök közelednek feléje, a szomszédos tengeri közé akart szökni, azonban ezen szándékában megakadályoztuk. Szolgálatadója előadása szerint nevezett hajadon a lopás elkövetése éjjelén tényleg Mór községben tartózkodott, tőle azon ürüggyel kért hazamenetelre engedélyt, hogy a még otthon levő ruházatát magához veszi. Magánholmija átvizsgálásakor a jegyzékben foglalt lopott ruházat minden egyes darabját hiány nélkül megtaláltuk. Mikor megkérdeztük, hogy honnan szerezte ezt a holmit, a lány előadta, hogy azt a lopás éjjelén Mór község Tábor-utcájában egy Tamás nevű fiatalembertől kapta ajándékba. Gyanusítottat őrizetbe vettük és a lopott ruházattal együtt a móri őrsre kísértük. Másnap előkerítettük a gyanusított nő által megnevezett Tamás János 16 éves móri lakost, ki a szembesítés alkalmával tagadta, hogy Szabó Máriának ruhát adott vagy vele a lopás éjjelén találkozott volna. A leány azonban csökönyösen kitartott állítása mellett.

Ez a két, merőben ellentétes állítás lehetetlenné tette a különben nagyon egyszerű eset tényállásának tisztázását. Egyikük feltétlenül hazudott. Várni kellett, illetve utat-módot találni, hogy az elárulja magát. Mindkettőjünkkel elmentünk a Tábor-utca és ott a leánnyal megmutattattuk azt a helyet, ahol állítása szerint a ruhát kapta. Tamásék háza elé érve a leány egész pontosan megmutatta a helyet, sőt a bizalmas találkozás egyes mozzanatait is oly határozottsággal mutatta be, hogy a szavak valóságához alig férhetett kétség. Ugyanekkor a fiu anyja özv. Tamásné, fia alibijét némileg igazolta, amennyiben azt állította, hogy a fiu emlékezete szerint a lopás éjjelén, azaz augusztus hó 7-én 21 órakor már lefeküdt, s azon éjjel többé nem távozott el. Egyébként azonban az anya, fia magaviseletéről a lehető legrosszabb információt adta. Mondotta, hogy fia négy napig a községben csavargott és csak a lopás éjjelén 20 órakor tért haza.

Jelen esetben nehéz volt eldönteni, hogy melyik mond igazat, illetve kettőjük közül melyik is hát a valódi tettes; a leány senkivel tanusítani nem tudta, hogy a ruhát csakugyan kapta, viszont a fiu meg azt nem tudta igazolni, hogy az elmúlt négy nap alatt, amíg csavargott, — hol és kinél tartózkodott.

Ezekután szükségesnek véltem azon tény megállapítását, hogy hátha 5-én vagy 6-án követték el a lopást és csak 7-én éjjel vették azt észre, mert ha így áll a dolog, akkor mégis csak a fiu lesz a tulajdonképeni tettes, s ilyenformán a leány eddigi állítása meg fog felelni a valóságnak. Ez a feltevés azonban megdőlt, mert megállapítottuk, hogy a káros bmondása körül tévedés semmiesetre fenn nem foroghat, ugyanis a panaszos nő a lopás éjjelén 21 órakor még minden ruházatát a helyén találta s 23 órakor pedig már észlelte a hiányt. Szabó Mária ezzel szemben azt állította, hogy a ruhát a lopás napján már 20 órakor megkapta, miből azután megint csak arra a következtetésre jutottunk, hogy nem a fiu, hanem Szabó Mária követte el a lopást.

A leányra most keményen rászóltam, hogyha még most sem ismeri be cselekményét, be fogom vezetni abba a cselédszobába, hol a lopás történt és ott a koresmaros és házanépe, valamint a károsult szolgáló jelenlétében fogom folytatni a kikérdezését. A leánynak ez nem lehetett ingere, megijedt, könnyörgésre fogta a dolgot, — csak ezt ne tegyem — inkább elmond mindent ahogyan történt. Előadta most a gyanusított, hogy a lopás éjjelén összetalálkozott a fiuval, kivel együtt bementek a vendéglő udvarába, hol a fiu elpanaszolta, hogy neki egy nadrágra volna szüksége. Miután ő a helyzettel ismerős volt, a fiut beküldte a cselédszobába, ő

*) A gyanusított nevét megváltoztattuk. Szerk.

pedig az ablakon keresztül szedegette el a fiu által kiadogatott ruhákat.

Ujbóli szembesítésükkor a fiu konokul tagadta, hogy bármi része lenne a lopásban a leány azonban sirva könyörgött neki, hogy »én már mindent megmondtam, ismerd hát be Te is, hogy mit cselekedtünk!« A fiu azonban továbbra is tagadta, hogy a lopásban valami része volna.

Éreztem és a körülmények is amellet szoltak, hogy a fiu igazat mond, megpróbáltam a leány lelkiületére hatni. Tizenhét évvel, gondoltam, nem lehet valaki annyira romlott, hogy minden szó hatás nélkül maradna. Felemlitettem előtte előtte anyai szeretet nélküli hányt-vetett életét s hogy saját magán tapasztalhatta, milyen annak a gyermeknek sorsa, kit anyja kitagad s hajlékába nem fogad be. Miért keveri bele a fiut az ügybe, ha az ártatlan? Akarja, hogy azt is kitagadja az anyja? Hogy az is hajléktalanná legyen? Hogy ujjal mutogassanak rá az emberek: »nézzétek ez az a gyerek, amelyik már 16 éves korában lopott!«

Szabó Mária küzdött magával, majd sirva fakadt és beismerte, hogy a lopást egyedül követte el. Tamást csak azért keverte bele a dologba, mert azt hitte, hogy ilyen védekezés mellett enyhébb büntetést fog kapni.

*

Büncselekménnyel gyanusítottak, de különösen legények között nem ritkán akad olyan egyén, aki testi sértés vagy egyéb cselekményt (ha nem lopásról van szó!) megtörtént valóságában csupa »virtusságból« bemonlja és pedig legtöbbször oly őszintén, hogy még a legkisebb részletek is fedik a valóságot.

Soha vagy csak nagyon ritkán tapasztalhatjuk ezt a lopási esetekben. A gyanusított csaknem mindig tagad és megmarad tagadása mellett akkor is, ha már súlyos bizonyító okok vannak ellene vagy kitalál egy mesét, mint fentebb is láttuk és minden gondolkodás, lelkiismeretfurdalás nélkül képes ártatlant is belekeverní a játékba, ha úgy véli, hogy ez rajta segít.

S ennél a pontnál van a tanulság lényege!

Amikor a leány azt állította, hogy igen ő követte el a lopást, de nem egyedül, hanem a fiu társaságában, olyasvalamit állított ami *csendör-szemmel* és büntetőjogi tudással nem változtat sem magán a cselekményen, sem a kiszabandó büntetésen, sőt inkább súlyosította volna azt. Ezeket szem előtt tarva nem is tudjuk elképzelni, miért hazudna ily esetben a gyanusított, hisz már magán segíteni ezzel úgy sem tud — és szívesen hitelt adunk az előadásának.

Óvatosság és alaposság azonban, mint fentebb is láthatuk, ily esetekben sem árt.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A braziliai csendőrség.

Irtá: KILIÁN ZOLTÁN.

A nagy amerikai szárazföld spanyol- és portugál nyelvű része Európában nem is sejtett hatalmas fejlődésen megy keresztül napjainkban. *Latin-Amerika*, amint ezt a területet a latineredetű népek nevezni szeretik, ma még csak körülbelül hetvenmillió lelket számlál, a fejlődés mértékére azonban elegendő csak egyetlen adatot mondanunk: 1909-ben a *Braziliai Egyesült Államoknak* huszonegy és félmillió lakosuk volt, ma pedig több, mint harmincötmillió. (Köztük bőséges számban magyar is.)

Ez a nagyarányú fejlődés új helyzet elé állítja Latin-Amerika közbiztonsági szervezeteit. Új igények támadtak e

szervezetekkel szemben, a kormányok igyekeznek az új szükségleteknek megfelelni és sietnek csendőrségeik és rendőrségeik megreformálásával.

A nyáron számos törvényes intézkedés történt a közbiztonsági reformok terén úgy Argentiniában, mint Braziliában, sőt Peruban is. Mint minden egyébben, úgy ezen a téren is Brazília vezet a délamerikai államok között. Jól tudják a brazilok, hogy Észak-Amerika nagy eredményei után a spanyol- és portugál nyelvű Amerika fénykora fog következni. Erre az időre már most igyekeznek a hegemoniát biztosítani maguknak.

Brazília vagy amint a brazilok nevezik, *Estados Unidos do Brazil*, huszonegy állam meglehetősen laza szövetsége. A huszonegy állam között csak a hadügy és a külügy közös, meg a pénzügynek egy része; egyébként minden állam a legszélesebb körű önkormányzattal saját maga intézi a sorsát.

Ebből az önkormányzatból következik, hogy egységes brazil csendőrség nem is lehet. Minden állam különálló szervezetben gondoskodik a közbiztonsági szolgálat ellátásáról; a körülbelül huszezer főnyi brazil csendőrség államonként más szolgálati szervezettel és utasítással bír, noha ezek az utasítások jóformán csak egymás másolatai. Az államok azonban féltékenyen vigyáznak arra, hogy önállóságukat ezen a téren se érje csorba.

Brazília területe a legújabb felvétel szerint 8,550.000 négyzetkm., vagyis kereken százszor akkora, mint Csonka-Magyarország. A huszonegy állam és egy territórium ez óriás területéből *Minas Geraes* állam bírja a legnagyobb darabot, körülbelül kétszer akkora egymaga, mint Egész-Magyarország, a háborúelőtti. Lakosságra és gazdagságra is ez az állam az első, azért a braziliai csendőrség bemutatásánál ennek az államnak a csendőrségét ismertetjük részletesen, annyival is inkább, mert 1927 július 1-én Minas Geraes új szervezeti szabályzatot és szolgálati utasítást adott ki csendőrsége számára, mely a többi állam testvér-intézményének is csaknem betűről-betűre követett mintájául szolgál.

Braziliában a csendőrséget *Forca Publica*-nak nevezik, Magyarul a köz erejének lehetne fordítani ezt a megjelölést.

A »Regulamentos da Forca Publica« részletesen elmondja az állam csendőrségének feladatait, melyek:

A haza és a köztársasági intézmények védelme, a közrend és köznyugalom biztosítása, *Minas Geraes állam integritásának és önkormányzatának megvédése*, a polgárok életének, becsületének és tulajdonának megóvása.

E feladatok között nekünk legérdekesebb és legszokatlanabb a csendőrségnek az a kötelessége, hogy a központi szövetségi kormánynak és más brazil-államokkal szemben az állam területi épségét és önkormányzatát védelmezze. Valójában tehát a csendőrség az egyes államok külön kis hadserege az egységes szövetségi hadsereg mellett.

A csendőrség a következő tagozatokból tevődik össze:

1. igazgatási osztály;
2. öt zászlóalj gyalogság;
3. egyesített csendőriskola;
4. lovasosztály;
5. árkász- és tűzoltószázad;
6. segédszolgálatosok osztálya;
7. egészségügyi (mentő) szolgálat.

A csendőrség az állam elnökének rendelkezése alatt áll a közbiztonsági osztály vagy államtitkárság (*Secretaria da Seguranca e Assistencia Publica*)) útján, de a saját parancsnokságának vezényletével.

A rendfokozatok teljesen megegyeznek a braziliai szö-

vetségi hadsereg rendfokozataival. Alább adjuk a portugál-nyelvű megjelöléseket a megfelelő magyar rendfokozattal:

Officiaes superiores (Törzstisztek)	{	Tenente Coronel = alezredes Major = őrnagy Capitão = százados
Officiaes subalternos (Alantos tisztek)	{	Primeiro tenente = főhadnagy Segundo tenente = hadnagy
Officiaes inferiores (Altisztek)	{	Sargento ajudante = tiszthelyettes Primeiro sargento = főtörzsőrmester Segundo sargento = törzsőrmester Tereiro sargento = őrmester
Gradnados (Tisztesek)	{	Cabo* de esquadra = szakaszvezető Anspessada = tizedes Soldado = csendőr (katona)

A csendőrtestületbe belépni szándékozó született vagy naturalizált brazil állampolgár (az utóbbit csak akkor veszik fel, ha folyékonyan beszél portugálul), mint soldado, azaz katona (csendőr) kezdi meg pályáját. A felvétel véglegesége a csendőriskola sikeres elvégzésétől függ. A kötelező három esztendőre szól. Negyvenéves koron túl levőket nem vesznek fel; a felvételhez a lakóhely közigazgatási és igazságügyi hatóságának erkölcsi bizonyítványa kell, de ezt a bizonyítványt bármelyik csendőrtiszt is kiállíthatja.

A tiszti utánpótlás a tiszthelyettesek (sargento ajudante) és a főtörzsőrmesterek (primeiro sargento) közül történik. A sargentonak kétéves altiszti tanfolyamot kell elvégeznie az állam székhelyén levő csendőriskolában, mielőtt terceiro sargento-nak, vagyis őrmesternek kinevezik. A braziliai születésű, kétévi szolgálattal rendelkező sargento ajudante vagy primeiro sargento, ha előljárói katonai magatartás, intelligencia és erkölcsi érték alapján megfelelőnek tartják, jelentkezhetik a hadnagyi vizsgára. Ezen a vizsgálaton főleg katonai szaktárgyakból kell a jelöltnek megfelelni; a tananyag körülbelül az, ami nálunk volt a tartalékos tiszti vizsgálatokon.

A szabályzatban felsorolt anyag szerint a csendőröknek igen sokat kell tanulniuk. Annyira sokat, hogy szinte valószínűtlennek látszik mindez Braziliában, ahol az általános műveltség még meglehetősen alacsonyfoku és csak újabban tesznek erélyesebb intézkedéseket az iskolázás terén. (Az írni-olvasni nem tudók száma a lakosság 70%-a körül jár.)

A csendőrség ujoncai a következő tananyaggal foglalkoznak:

1. olvasás, írás, anyanyelv, a négy számtani alpművelet tizedesszámokkal is, világföldrajz a legnagyobb vonásokban és Brazília földrajza, az állam történelme (nem a Braziliai Egyesült Államok, hanem a csendőrség államáé, például Minas Geraes-é!) az erkölcsi és polgárrá való nevelés alapelvei, egyéni és közegészségügy;

2. a közrendészeti és közbiztonsági szolgálat feladatai, a csendőrség preventív eszközei, őrszem- és járőrszolgálat és ezek ellenőrzése, a büntetőtörvénykönyv legfontosabb tételei, az igazságügy szervezete, őrizetbevétel, a bíróságokhoz való jelentéstétel, kriminalisztika, személyazonosítás;

3. első segélynyújtás;

4. állatvédelem és állatgyógyászati alapismeretek, vadászati, halászati, mezőrendőri és erdővédelmi törvények, közlekedésügy, alkotmánytan, a polgári szervezeti rendőrség és működése;

5. a csendőr szerepe az elemi csapásoknál.

* A cabo tulajdonképpen caporali, corporali jelent, a régi corporal fogalmát azonban a mai tizedes nem egészen fedli.

Amint látjuk, eléggé kiadós tananyag ez a brazil csendőrujoncnak.

Még bőségebb és érdekesebb az *escola de sargentos* tananyaga. Ez az escola de sargentos olyasvalami, mint nálunk az őrsparancsnokképző tanfolyam, csak hogy a brazil escola de sargentos kétéves.

Ez az altisztképző a fővárosban van közvetlenül a csendőrfőparancsnok (*Commandante Geral*) vezetése alatt, az előadóit polgári és katonai szakemberek közül maga a kormány nevezi ki.

A kétéves tanfolyam mindegyik éve két évszakra oszlik, melyek hat-hat hónapból állanak. E hathónapos évszak öt hónapja az előadások ideje, a hatodik hóban vannak a vizsgálatok.

A tananyag elrendezését így írja elő a szabályzat:

I. tanév.

1. időszak.

Portugál nyelv
Francia nyelv
Elemi számtan
Brazília földrajza
Gyakorlati mértan

2. időszak.

Portugál nyelv
Francia nyelv
Elemi számtan
Egyetemes földrajz
Gyakorlati mértan
Vivás és testgyakorlás

II. tanév.

1. időszak.

Portugál nyelv
Francia nyelv
Természettan és vegytan
Brazília történelme
A hadtörténelem rövid ismertetése
A lövészet elmélete
Ballisztika

2. időszak.

Portugál nyelv
Francia nyelv
Természettan és vegytan
Taktika
Büntetőjog
Csendőrségi irodai ügyvitel
Vivás és testgyakorlás
Taktikai feladatok megoldása

Az iskolai kiképzést egészíti ki a könyvtár, mely főleg katonai és rendészeti szaklapokból és könyvekből áll. Könyvtárat a Forca Publica minden egysége kap.

Minas Geraes állam, mint már említettük, körülbelül kétszer akkora, amilyen a mi teljes Magyarországonk. Lakosainak száma öt és félmillió körül jár. Csendőrsége kerekén 4000 főből áll. (Csonka-Magyarországon nyolc és félmillió lakosra 11.000 csendőr.)

Ez a négyezer főnyi csendőrség öt gyalogos zászlóaljat és egy lovasosztályt alkot a rendes szolgálat ellátására.

Egy zászlóalj mintegy 600 főnyi létszámmal bír. Minden zászlóalj három századból áll. Az első zászlóaljhöz van

beosztva az egyetlen árkász- és tűzoltósáznak (tisztek, altisztek és legénység összesen 160 fő); mind az öt gyalogzászlóaljhoz csatlakozik egy-egy ágyúosztály (1 tisz, 6 altiszt, 43 főnyi legénység).

A csendőrzászlóalj parancsnoka mindenütt alezredes (tenente coronel). A zászlóaljtörzs egy őrnagy-parancsnokhelyettesből (major fiscal), egy beosztott őrnagyból (major aggregado), egy százados-segédtsztriből (capitao ajudante), egy titkár-főhadnagyból (1. tenente secretario) és egy gazdasági hadnagyból (2. tenente intendente) áll.

A századok parancsnoka százados. Főhadnagy egy, hadnagy kettő van minden századnál. Mintegy tíz altiszt (sargento), husz szakaszvezető (cabo) és anspessada (tizedes) és 150—170 csendőr van. Kürtösök és dobosok egészítik ki a létszámot teljesre.

Az első és ötödik zászlóaljnak teljes zenekara is van.

Az ágyúosztagnál megfelelő számban fegyvermesterek és gyógykovácsok is nyerne beosztást.

A lovasosztály parancsnoka őrnagy, helyettese százados. Az osztálytörzsben még egy főhadnagy-segédtsztriből, egy főhadnagy-állatorvos, egy hadnagy-titkár és egy gazdasági hadnagy szerepel. A lovasosztály két századból (esquadra) áll, egy-egy százados parancsnokságával. A teljes lovasosztály létszáma 216 fő.

A csendőriskola vezetője alezredes, aki egyben az oktatásügy felügyelője is. Az oktatótiszteken kívül számos altiszt van beosztva segédoktátornak. Az összes létszám itt 100 fő.

A csendőrkórház egy alezredes-orvos igazgatásával működik, két őrnagy-orvos és hat százados-orvossal, egy gyógy-szerész-főhadnaggal és egy fogász-hadnaggal.

Az igazgatási osztály központi intézősége az összes csendőrségi ügyeknek. Ezt is alezredes vezeti (tenente coronel Chefe do Departamento Administrativo). Mellette egy gazdasági őrnagy, mint az egész gazdasági hivatali szervező feje, egy százados-ügyész, 24 irodamester és irodai segédmunkás dolgozik.

A csendőrfőparancsnok vagy a mi elnevezésünkkel csendőrségi felügyelő (Commandante Geral) az egész ismertett szervezet vezetője. A kormánnyal szemben elsősorban ő felelős a csendőrtestület minden ténykedéséért. Minden évről a következő év március 31-ig részletes jelentést tartozik tenni a csendőrség működéséről és állapotaáról a kormánynak.

A szervezeti és létszámviszonyok ismertetése után rátehetünk a szolgálati utasításnak azon fejezeteire, melyek a mindennapi csendőrmunka részleteit szabályozzák.

A szolgálatról általában.

I. FEJEZET.

A napi belső szolgálat.

A napi belső szolgálat a rendes laktanyai belső élet rendjét biztosítja. Részletesen megvan itt a zászlóalj napi őrségösszeállítása, mely az ügyeletes tiszt parancsnoksága alatt történik.

A napos tiszt teendői: jelentkezni a zászlóaljparancsnoknál vagy helyettesénél, megvizsgálni az összes lakóhelyiségeket, állandóan vizsgálni az őrségeket, naplót vezetni az ügyelete alatt lefolyt 24 óra összes eseményeiről, megvizsgálni a legénység ellátását úgy mennyiség, mint minőség dolgában, a külső szolgálatba indításról gondoskodni, a betegeket orvosi szemlére állíttatni; éjszaka leportyázni és többbizben portyáztatni a csendőrségi épületek környékét; a zárkat és fogdát megvizsgálni; az épületben és a leltári tárgyakban észlelt rongálódásokat és hiányokat jelenteni; gondoskodni a klarinétosok, kürtösök és dobosok gyakoroltatásáról; kísérni a magasabb parancsnokokat, ha laktanyaszemlére megjelennek, stb.

(Folytatjuk.)

HIREK

Elöléptek: Törzsörmesterré a budapesti csendőrkerületben: Fülöp János, Juri András I.; a szombathelyi csendőrkerületben: Merisnyák András, Bertók Pál, Pegán István; a debreceni kerületben: Szilágyi László, Györfi Sándor, Simon József, Tamás László, Daróczi Benjámín, Csuz Sándor; a miskolci csendőrkerületben: Szciránka István őrmesterek.

Örmesterré a budapesti csendőrkerületben: Rátkai Lajos, Halász Sándor, Tóth János IV., Földvári István, Nádas Kálmán, László Ferenc, Skrabák Ferenc, Veres Dániel, Sütő István, Bartók Károly, Soós István, Bajtai János, Árvai József; a szombathelyi csendőrkerületben: Németh Ferenc IV., Molnár István I., Somogyi Sándor, Kovács Kálmán I., Odop István II., Tinta József, Lörincz László, Németh Albert, Molnár István II., Tóth Sándor I., Berta Imre, Farkas István, Kozák László, Vörös István, Soós Ferenc, Hujber Károly, Baján István; a debreceni csendőrkerületben: Vincziczki Bertalan, Oláh István, Mudarász György, Heinrich Mihály, Takács Imre, Hajzer Lörinc, Csomós Zsigmond, Olik István, Kiss Ferenc, Szoboszlai János, Jenei Antal, Egeresi Gyula, Fekete Márton, Márton Árpád, Kéki István, vitéz Fenyves Imre, Saliga Ferenc, Karácsony Tódor, Csépe György, B. Borai Mihály; a miskolci csendőrkerületben: Nagy László, Halász (Andreák) János, Balogh István, R. Nagy József, Baráti János, Bartos János, Szabó András, Kalla József, Beznák Pál, Laczkó János, Vajas Sándor, Nagy István I., Balogh János II., Sánta József, Hegedüs István, Sztunkó Zoltán, Pléh László és Simon János csendőrök.

Házasságot kötöttek: Kátai Pál András budapesti csendőrkerületbeli főhadnagy Helbing Aranka urhölgygel Budapesten. A budapesti csendőrkerületben: Benke János tiszthelyettes Baranyi Borbálával Lajosmizsén; Posztos Károly őrmester Ágoston Emiliával Bagaméren. A szombathelyi csendőrkerületben: Tóth Imre II. tiszthelyettes Szalai Kornéliával Vönöckön; Samu Ferenc őrmester Márkus Erzsébettel Zalaapátiban. A debreceni csendőrkerületben: Magocs József törzsörmester Kozák Veronnal Orosán. A miskolci csendőrkerületben: Keninger János tiszthelyettes Ács Ilonával Abaújszántón; Domonkos Ferenc törzsörmester Angyal Etellel Sápatakon és Elizser Gyula őrmester Fonó Erzsébettel Mezőcsáton.

Helyreigazítás. Lapunk legutóbbi számában a 8. oldalon a cikkíró neve sajtóhiba folytán Szladek helyett tévesen Saladiknak közöltetett. Ugyancsak nyomdatechnikai okokból a portyázás rovatba a 13. oldalon az alulról számított 14. sor tévesen jutott be a szedésbe, a sor helyett a következőknek kellett volna bekerülniök »...knechték ellen. Az ugyancsak a szocialista párthoz tar-...«. A 14. oldalon a jobboldali hasáb alulról számított 6. bekezdésének utolsó sorában hibásan szedett Hinbeck Károly ezredes neve helyesen: Einböck Károly ezredes.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni szíveskedjenek.

Kérelmek. Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják: *Szulimán István* csendőr a berkesdi őrsről (pécsi osztály) a kaposvári, csurgói vagy szekszárdi osztály területére; *Dobor József* csendőr a kevermesi őrsről (makói osztály) a kecskeméti osztály területén; *Czebe Gyula* ugyanarról az őrsről a gyulai osztály vagy a debreceni kerület bármely őrsére. *Fülöp Márton* őrmester és *Bogár István* csendőr a babócsai őrsről a székesfehérvári osztály területére. *Czuczai Béla* csendőr a pétervásárai (egri osztály) őrsről az esztergomi osztály területére.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kiskúnság. A szakasziparancsnok az 1925. évi 19. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 159.659 VI. b. 1925. sz. belügyminiszteri körrendelet értelmében, a helyi őrs kivételével, minden alárendelt őrs és különítmény után 20 f. irodaátalányt kap. Hogy a helyi őrs után átalányban nem részesül, az az Illetékszabályzat 55. §-ának a járásparancsnoki irodaátalányra vonatkozó intézkedésének átvitele a szakasziparancsnokokra. A járásparancsnok egyben a helyi őrs parancsnoka is volt, ami indokoltta tette, hogy a helyi őrs után mint járásparancsnok irodaátalányban ne részesüljön, a szakasziparancsnok azonban a helyi őrsnek nem parancsnoka, így a szakasziparancsnoki irodaátalány a helyi őrs után éppen olyan illetékes számára, mint a többi őrs, illetve különítmény után. Értesülésünk szerint a kérdés ebben az értelemben nyer újabb rendezést. Egyébként természetes, hogy a szakasziparancsnokot a helyi őrsparancsnok semmilyen irodaszerrel ellátni nem köteles.

Folyam 51. Válasz mai számunkban »Kiskúnság« jelige alatt.

O. A. őrmester, Mikepércs. 1. Az 1925. évi 9. számú Csendőrségi Közlöny mellékleteként kiadott 156.600 VI. b. 1926. sz. belügyminiszteri körrendelet 2. §. 4. pontját olvassa

el. 2. Megszakítása néhány nap hiján egy év. Katonai szolgálati idejének nyugdíjba való beszámítását nyugdíjaztatása után kegyelmi uton is hiába kérné.

Őszi vita. 1. A laktanyában lakó nők a lakásukban elhasznált áramot fizetni kötelesek. Ha egy villanyóra van a laktanyában, a nők áramfogyasztását az égők száma, ereje és a világítási idő megállapításával számítják ki. A laktanya világítása céljára meg van határozva a kincstár által fizetett elhasználható árammennyiség. Ha túlvilágítás van, azt természetesen a közgazdálkodás, vagyis a notlen legénység fizeti. Ezt a kérdést különben a gazdasági hivatalok őrsőnkint külön tartják nyilván. 2. Foglalkozás után a községbe ki lehet menni, de az őrsparancsnoknak erről jelentést kell tenni.

K. oroszán. A próbacsendőrök, akár iskolában vannak, akár őrsön teljesítenek szolgálatot, nem kapják a havi 15 pengős étkezési segélyt, mert az a honvédség rendfokozat nélküli egyénei számára sem illetékes.

Cserhátsurány. Nincs szó róla és a jövőben sem valószínű.

Simonyifalva. 1. Válasz a lekszikon rovatunkban. 2. Sohasem volt ilyen rendelet kiadva.

Felsőcsatár. Olvassa el az 1927. évi 14. számunkban a 96. lekszikon kérdésre adott válaszunkat.

Erdélyi menekült. Csak azok számára volt illetékes, akik tényleges szolgálatot teljesítettek.

Szegénylegény. 1. Tolnán, a 4. tüzérosztály gazdasági hivatali kirendeltségénél teljesít szolgálatot. 2. Csendőrnek esernyővel járni nemcsak nem illik, de nem is szabad.

Csörgedező patak. 1. Mindenkinek a kezéhez fizetendő. 2. Csak a Gödöllőre vezényeltéket illeti meg a 100%-kal felemelt vezényeltetési pótdíj.

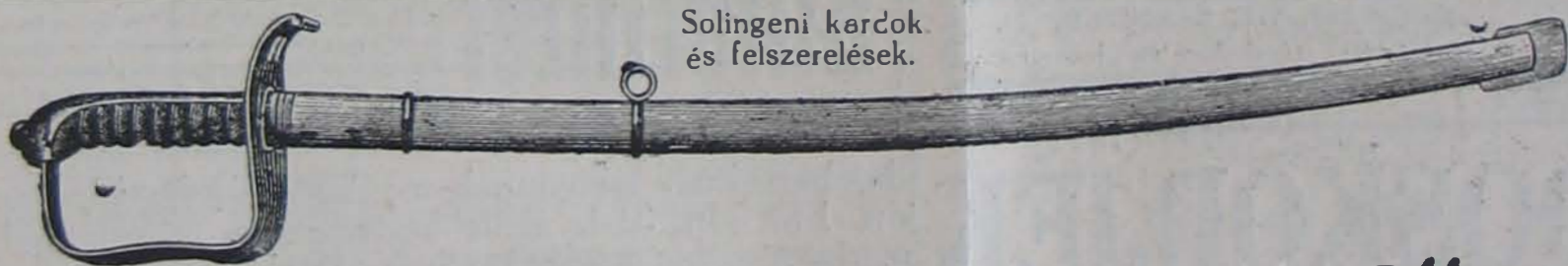
V. V. Cegléd. 1. Kötelezőjébe a pótcsendőri szolgálat ideje nem számítható be, ezért kötelezője 1930 január 31-én jár le. Nyugdíjába azonban a pótcsendőri szolgálati idő beszámít, mert megszakítása a pótcsendőri és csendőrségi szolgálata között nincs. 2. A bajtársiasság legelemibb követelménye, hogy ha egy csendőregyén valamelyik őrsállomáson szabadságon van, s rokona, ismerőse, ahol megszállhatna nincs, megengedjék neki, hogy az őrsön meghálhasson. Ter-

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon sth.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58-60

Őfelsége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.
Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Solingeni kardok és felszerelések.

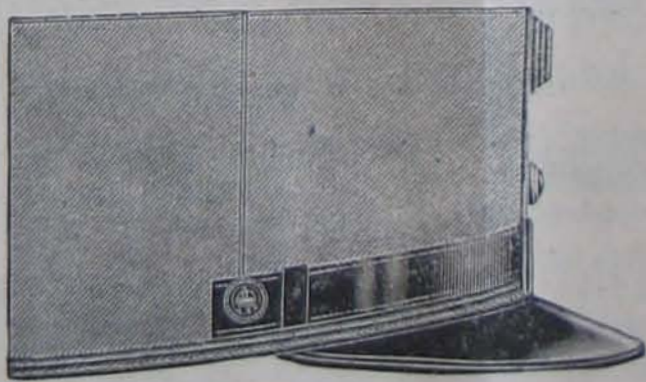
Kérje
legújabb
árlapunkat!

„PANNONIA“

Egyenruházati és felszerelési cikkek áruháza
Budapest, VI., Hajós-utca 15.

Saját üzemünkben készült fehérnemű, elsőrendű kivitel

Minden alaku sapkák, legszebb és legtartósabb kivitelben

Járóvezetői jelvények

Legjobb szállító

mésztesen más eset az, amikor az örsön hely nincsen, de kis jóakarattal többnyire ezen is lehet segíteni. Mindez annyira természetes, hogy erre írott szabályt hozni igazán fölösleges lett volna.

P. L. törzsőrmester. 1. Természetes, hogy személymotozást tarthat a járőr. 2. Válasz a Csendőr Lekszikonban.

Sorés. A tényleges szolgálatban kötött házasságban 3 hónapi együttélés után a feleség özvegyi nyugdíjra igényjogosult, ha természetesen a férj maga is nyugdíjképes, vagyis legalább 9 év, 6 hó és 1 napi szolgálati ideje van. Az 1912. évi L. XV. t.-c. 51. §-a kivételesen biztosítja az özvegyi nyugdíját arra az esetre is, ha a férj a házasságkötéstől számított 3 hónap alatt meghalt, de a házasságból gyermek származik vagy ha a halált a házasság megkötése után keletkezett heveny-betegség okozta. Ilyen kivételes esetekben természetesen szintén az az alapfeltétel, hogy a férjnek a nyugdíjra igényt adó szolgálati ideje megvolt.

Nyugdíjba készülő. 1. Az 1912—13. évi Balkánháború idején a temesvári VII. hadtest működési területén szolgálatot teljesítetteknek ez az idő nem számítható be felemelten a nyugdíjidejükbe. 2. Nyugdíjszámításokat idő hiányában nem végezhetünk. Lapunk 1924. évi 9. számában »F. J. tiszt-helyettes, Nagyoroszi« jelige alatt részletesen közöltük azokat a módokat, amelyek figyelembevételével ki-ki a maga nyugdíjidejét és nyugdíjösszegét kiszámíthatja. 3. Nézetünk szerint a csendőrségi pótdíjat azoknak is be fogják számítani a nyugdíjába, akik az erre vonatkozó intézkedés idején nyugdíjban lesznek. 4. Nyugdíjaztatása után a legutolsó szolgálati állomáshelyéről választott lakóhelyére, mint nős, az átköltözködési költségeket felszámíthatja.

Öreg szolga. Ha városi tisztviselővé kinevezik, akkor a csendőrségtől nyugdíjat nem kaphat. Amikor azonban a városi szolgálatból nyugdíjba lép, a nyugdíjidejébe a csendőrségi beszámítható szolgálati idejét is beszámítják a nyugdíjába és az ily együttesen beszámítható idő után választhat annak idején a városi avagy a csendőrségi nyugdíj között, aszerint, hogy melyik nyugdíj magasabb. Ha tehát a szóbanforgó városi kezelői állás után lényegesen kevesebb fizetést kapna, mint amennyit a jelenlegi nyugdíja kitesz, akkor

nagyon meg kell gondolnia, hogy az állást vállalja-e. Ha napidíjasként, tehát mint ki nem nevezett tisztviselő működik a városnál, akkor a csendőrség nem szünteti be a nyugdíját, viszont ebben az esetben a városnál ilyen módon teljesített szolgálati idejét a nyugdíjába beszámítani nem lehet. Ha a kezelői fizetés és a jelenlegi nyugdíja között az eltérés jelentéktelen, esetleg vállalhatja a kinevezett városi állást, mert ezzel a nyugdíjidejét emeli. De amint leveléből látjuk, ez a kezelői fizetés nem igen biztosítja a megélhetését s így mégis kénytelen lesz beérni nyugdíja mellett a napidíjasi többkeresetével.

K. M. Babocsa. 1. A 167.521/Vl. b. 1927. sz. belügyminiszteri körrendelet értelmében a polgári iskolai vizsgát tett csendőr altisztek segélyért fordulhatnak a belügyminiszter urhoz (VI. b. oszt.). A segély alapjául csak a vizsgadíj szolgálhat, tandíj és egyéb költségek nem mérvadók. A tandíj elengedését a népjóléti miniszter urtól kérheti. Az említett kérelmeket szolgálati uton kell felterjeszteni s a belügyminiszter urhoz felterjesztett kérelemhez csatolni kell a sikeres vizsgát igazoló bizonyítványt. Csendőr rendfokozatuk is kérhetik. 2. A közzgazdálkodásban a tagoknak csak napi-betétet kell befizetniük s arra a közzgazdálkodásoknak joguk nincs, hogy a tagok bármilyen illetékeit bevételézzék. Vonatkozik ez az élelmezési pénz átalányra is. Természetesen abban az esetben, ha a tagok elhatározták, hogy ezeket az összegeket havonként befizetik a közzgazdálkodásban s így tulajdonképpen a napi-betétet közös akarattal és az osztályparancsnokság jóváhagyásával felemelték, akkor ön is köteles a szóbanforgó összeget befizetni. Ellenkező esetben örs-kihallgatáson kérheti, hogy ügye döntés végett az előjáró osztályparancsnoksághoz felterjesztessék. 3. Iskoláit csak úgy végezheti, ha csendőrségi szolgálatának és kiképzésének csorbítása nélkül kizárólag szabadidejében arra képesnek érzi magát. Mit gondol, hogyan állanánk a csendőrségi szolgálatlalt és kiképzéssel, ha a testület tagjai hetenkint 3 fél-napot a maguk egyéb kiképzésére fordíthatnának? 4. Erre a kérdésére csak azt válaszolhatjuk, hogy ha valami sérelme van, panaszt emelhet. Ebben a tárgyban különben a Szut. 214. pont 2. bekezdése világos rendelkezést tartalmaz.

Hegedű
armonium
Tárogató
Cimbalom
Harmonika
Gitara

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI., Dessewffy-ut. 18-20 (Nagymező-ut. és Vilmos császár-ut. között). Szállít készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

GONDOSKODJÉK

Kérjen ajánlatot, — Telefon 141—05 és 983—75.

idejében, hogy igényeinek megfelelő **írógépet** kapjon jan. 1-től jan. 31-ig szóló kedvezményünkkel, mely szerint a m. kir. **csendőrség** állományába tartozóknak az összes rendszerű modern írógépeket készpénzárban 20—40 pengős havi törlesztés mellett szállítjuk.

ENERGIA V., ALKOTMÁNY UCCA 16.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikkek kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, belésárukat, vásznat, sifont, zefireket, új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint diszpárnákat a	és egyéb vászonárakat, női s férfifehéreneműeket készen és rendelésre.	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát,	kezttyüt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függő- göny és függönykelméket,
---	--	---	---

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1928 február hó 1-ével kezdődnek.

1885. Az 1926. évi 5300/M. E. rendelet értelmében 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idő esetén a nyugdíjat 1926 július 1-től is a nyugdíj címén különben járó összegnek a 60%-ában kell megállapítani. Nem vonatkozik tehát ez a korlátozás azokra, akiknek 15 évnél több beszámítható szolgálati idejük van vagy ha ez a szolgálati idejük nincs is meg, de teljesen munka- és keresetképtelenek.

Tiszadorogmai örs. Olvassák el lapunk múlt évi 22—24. számának a vezető cikkét.

Lele. Olvassa el lapunk 1926. évi 5. számában »Ö. J. csen ör, Kondoros« jeligére küldött üzenetünket.

Magyar György, ny. csendőrtörzsör. Olvassa el lapunk múlt évi 6. számában »Érdeklődő 28« jeligére küldött üzenetünk 2. pontját. Magánlevélben nem válaszolunk, leveléhez csatolt 16 f. bélyeget lapunk javára bevételztük.

Potucsek Bertalan ny. csendőrtiszth., Kisujszállás. Válasz a Csendőr Lekszikon rovatban.

Ügyész. Irjon az elszakított területen különváltan élő feleségének, hogy térjen vissza s a házassági közösség visszaállítása elé akadályokat ne gördítsen. Ha felesége nem akar eme kivánságának eleget tenni, nem köteles a fizetéséből pénzt küldeni neki. Megjegyezzük, hogy ebben az esetben a válópórt is megindíthatja felesége ellen.

Zágon. 1. Mi is csak annyit tudunk erről, hogy így szól a rendelet. 2. A tiszthelyettesnek csoportokba sorolása független a fizetési fokozatokba való sorolástól. Megtörténhetik tehát, hogy egy tiszthelyettes az I. csoportba, viszont a II. fizetési fokozatba, egy másik pedig a II. csoportba, de az I. fizetési fokozatba sorol. Lehetséges tehát az, hogy az őrsparancsnok, mint fiatalabb tiszthelyettes a II. fizetési fokozatba, de az I. csoportba tartozik, helyettese pedig, mint nála idősebb tiszthelyettes az I. fizetési fokozatba, de a

II. csoportba sorol. Helyettesének önnél mindenesetre idősebb tiszthelyettesnek kell lennie, ha önnél magasabb fizetési fokozatba tartozik.

Reménykedő. 1. Kötelezője 1928 december 1-én jár le, mert pótcsendőri szolgálati idejét kötelezőjébe nem lehet beszámítani, csak nyugdíjába.

Héber. 1. A csendőrmesterek és törzsörmesterek részére az ezüst kardbojt viselését rendeletileg még nem szabályozták, viselése tehát szabályellenes. Értesülésünk szerint már most rendezik ezt a kérdést is. 2. A járőrtáska felszereléséhez tartozó iratokat a csendőr a sajátjából tartozik pótolni, de az átalányok rendezése során, értesülésünk szerint, ezt a kérdést másként fogják szabályozni. 3. A Cs—20. utasítás I. fej. 7. pontja értelmében a gazdálkodásvezető e minőségben lehetőleg »huzamos ideig« meghagyandó. A gyakorlat az, hogy a gazdálkodásvezetők személye évenként változik, ha csak valaki az egy év után is önként nem vállalja. 4. Válasz a lekszikon rovatban.

Székesfehérvári csendőr iskola. Fajnyulak tenyésztésével és árusításával foglalkozó cégek: Nagykörösi Baromfi-, Galamb- és Házinyultenyésztők Egyesülete Nagykörös, Nyultenyésztők mintatelepe, dr. Saile Tivadarné, Aufferberg János valamennyien Csillaghegy (Budapest mellett). Dr. Saile Tivadarné árai: belga óriás, bécsi kék, havanna, opossum, marburgi, tündérnyul és alaska fajtákból elválasztásos fiatal nyul 6 P, növendékállat 12 P, felnőtt, ivarérett nyul 18 P, csincsilla óriás 100%-kal drágább.

Hóvirág. A testőrségnél üres hely van. Ha nőtlen, legalább 174 cm. magas, jó minősítése van s lehetőleg büntetlen, akkor szolgálati uton beadhatja a kérelmét, amelyet a belügyminiszter urhoz (VI. c. osztály) kell címezni.

Köszeg. A lapot küldjük, csekklapot postára adtunk, azon küldje be az előfizetési díjat a Nemzeti Hitelintézet kriszti-

A Csendőrségi
Lapok részére

HIRDETÉSEKET

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**

V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.**

Telefon: T. 157—83

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **0**-utca

Postások és rendőrség szállítója.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

elsőrangú sülyeszíthető **CENTRAL BOBBIN**
varrógépeket 3 évi jótállással, havi 24—30 P
részletre,

kerékpáralkatrészeket,

láncot, pedált, nyergeket nagybaní gyári árban, külső gummikal 6 80 pengő-
től, belsőket 2 10 pengőtől. Elsőrangú sülyeszíthető Central Bobbin varrógépe-
ket havi 24—30 P részletre.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és varrógép-nagykereskedők

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, Budapest, VII., Dohány-utca 33.
(Klauzál-utca sarok) és **Dohány-utca 50.**

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség
tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

Fájós, érzékeny, fáradt és fagyásos lábait

és új lába lesz.

Jó meleg lábfürdőt, ha megerőltetések és strapák folytán a lábak fáradtak; ha a tyukszemek és daganatok kegyetlenül kinyúznak; ha a cipő szorításai és feldörzsölései égnek; ha a bokák a járás következtében megduzzadnak; ha rugalmas és könnyű járást akarunk és általános kellemes közérzést kívánunk.

A Szent RÓKUS LÁBSÓ minden gyógyszer-tárban kapható.

Főraktár: Szent Rókus gyógyszertár, VII., Rákóczi-út 70.

CIPŐT harisnyát, bőrdíszműáru, gramofont csendőr utalvány
nélkül vásárolhat készpénzáron hat havi részletfizetésre. ◆

NORMA Cipőkereskedelmi Rt., Budapest, V., Erzsébet-tér 13

TELEFON: Teréz 279—79.

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET!

navárosi fiókjának. Előfizethet negyed, fél vagy egy évre. A lap küldése legzavartalanabb akkor, ha legalább fél évre fizet elő. A címváltozásokat bejelentésre figyelembe vesszük. A csendőrség tagjai a lap címlapján feltüntetett előfizetési díjak felét fizetik.

U. J., Bicske. Nem vonhatják le az illetékeiből. De hogy önszántából, anyagi körülményeihez mérten ön is hozzon áldozatokat, az bizony emberi kötelessége volna. A bujkálás sohasem válik a férfi diszére. Azért, hogy nem fizetett, fegyelmileg nem vonhatják felelősségre, mert ez peres utra tartozó dolog. 2. Bármilyen polgári állásban levonhatják, mert a tilalom csak a honvédség és a katonailag szervezett közbiztonsági testületek legénységi állományu egyéneire vonatkozik.

Tápéi. 1. Nem 20%, hanem 20 f. levonásával kellett volna megkapnia. Olvassa el lapunk legutóbbi számában „A remény» jelígre küldött üzenetünket. 2. Olvassa el az Ideiglenes ruhagazdálkodási utasítás 5. §. A) pontját. 3. A közgazdálkodás tagjait a közgazdálkodás összes vagyona fejenkénti osztalék arányában illeti meg. Ha pl. a közgazdálkodás vagyona összesen 300 P-t tesz ki, akkor 6 főnél a fejenkénti osztalék 50 P, vagyis egy-egy tagot 50 P illet meg.

Nyugdíjas tiszthelyettes. A nyugállományuak, tekintet nélkül arra, hogy ideiglenes vagy végleges nyugállományban vannak-e, egyházi adót és párbért fizetni kötelesek.

Szigetvár. Névtelen levélre nem válaszolunk.

M. P. 1888. 1. Az 1926. évi 3. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 121.400 eln. VI. b. 1926. sz. belügyminiszteri körrendelet értelmében a volt 3. oszt. tiszthelyettesek a III. fize-

tési fokozatba nyerték besorolásukat. A 171.745/Eln. VI. c. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében azok, akik valamelyik fizetési fokozatban 2 évet eltöltöttek, a következő magasabb fizetési fokozatba sorolandók. Ön, mint 3. oszt. tiszthelyettes, 1925 október 1-én nyugdíjba ment. Mint volt 3. oszt. tiszthelyettest az elsőnek hivatkozott rendelet értelmében a III. fizetési fokozat illetné meg, ha újból tényleges szolgálatba lépne. 2. Nincs rá lehetőség. 3. Ha nem meghatározott időre nyugdíjazták, akkor megkísérélheti, hogy mint állami tisztviselő elhelyezkedjék. Ebben az esetben természetesen a nyugdíját nem folyósítanak, de a beszámítható csendőrségi szolgálati ideje újabb állami szolgálatánál is figyelembe vétetnék. Erre külön engedélyt kérnie nem kell. Hogy az egyes állami tisztviselői állások elnyeréséhez milyen iskolai képesítésre van szükség, azt lehetetlen felsorolnunk. Irja meg, hova akar pályázni, akkor megadjuk a felvilágosítást. 4. Az 1927. évi 24. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 93.558/VI. b. 927. sz. és az 1927. évi 16. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 87.862/VI. b. 1927. sz. belügyminiszteri körrendeletekben megtalálja az adatokat. 5. Goreczky Vilmos ny. ezredes címe: Budapest, VIII., Üllői-ut 14. I. em., Lózsa Jenő ezredes a székesfehérvári kerület parancsnoka. 6. Polgári iskola végzése nem szükséges ahhoz, hogy valaki csendőrtiszthelyettes lehessen. Vonatkozik ez ugy a csapatállományu, mint a g. tiszthelyettesre. Ha valaki polgári iskolát végez, csak annyi belőle az előnye, hogy többet tud és így könnyebben boldogul, de előléptetési vagy egyéb szempontból előnye nincsnek. Leveléhez csatolt 8 f. bélyeget lapunk javára bevételeztük.

„FOTÓ” fényképezési szaküzlet BUDAPEST VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített
csendőröknek 6 havi hitel

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulátorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látszóvegekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtökéletesebb angol beszélőgépei a legegyszerűbb kivitelben a legdrágább kivitelig. — Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és óraszerkezettel), vasuti felszerelések, gőzgépek, gyermekkinók stb. stb.

BÉRÁNEK JÓZSEF

kiválóan egyenruha szabómeister

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM.

Békebeli kivitelben, tökéletes szabással készít

csendőrségi attilákat, úgyszintén lovaglónadrágokat

Matúra szísztemája szerint.

Modern

BUTORSZALON

ÜLLŐI-ÚT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olcsó szolid kiszolgálás! Cégtulajd.: Gáspár Nándor.

BUTOROK LÁNYINÁL

12 havi részletre.

Csendőröknek külön kedvezmény!

Budapest, VII., Akácfa-u. 7. Telefon: József 408—31.

Világhírű The Withworth kerékpárok,

súlyesztő modern varrógépek kedvező részletre.

Nagy gyermekkocsi raktár és speciális javító műhely. — Kerékpár alkatrészek gyári árban.

Láng Imre Budapest VI., Teréz-körút 3 sz.

Kérjen képes árjegyzéket, csak közölje miről.

NAGY ÁRKEDVEZMÉNY

Gábor Lajos

Ia R. Doxa . . . P 26.—

150/0 engedmény a csendőrség tagjai részére

— órás és ékszerész —
V., Lipót-körút 30. sz.

Ia Omega . . . P 37.—

Kérjen ingyen árjegyzéket!

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(2.)

— Nos, akkor mehetünk — mondta Babos Örmester megnyugodva s a paraszfiúval felültek a szekérre. Utközben Babos örmester kikérdezte a fiút, hogy mi történt, hogyan történt s bár ugyszólván szavanként kellett mindent a fiúból kihuzni, mégis mire odaértek, Babos örmester már mindent tudott.

III.

Molnárék házat bémészan állta körül a falu népe. A bátrabbja beszivárgott az udvarra s ott bámult szájtátva és hallgatta egy vén asszony mindentudó locsogását. Odabent a házban hangtalan, nagy szomorúság. Az öreg Molnár görnyedt hátról mered maga elé: még most sem élte bele magát a megrendítő csapásba. Nem tudja elhinni, hogy szemefénye, egyetlen fia, az életerős András nincs többé. Meghalt. Az istállóban a szalmán találták, összegémberevedve, eltorzult arccal. Nyaka körül borsónagyságu bemélyedések barázdája húzódott körös-körül. Ugy fojtották meg, de mivel és kicsoda?

Az öreg Molnárné a lócán ül összetöporodva: reszkető kézzel gyurja a keszkenőjét s hol az egyik, hol a másik szeméhez emelgeti, közben gépiesen imát mormol. Mellette guggol a menyé, a szép Vera. Karcsu teste megrebeg, sirna talán, de nincsen könnye, fekete szemére mint a gyászfértől, sűrűn ereszkedik le kormos fekete szempillája.

— Jönnek a csendőrök! — mondja valaki odakint.

Mind kinéznek az udvarra, ahol felcsillant a fényes szarony és feltűnt a libegő kakastoll. A csendőrök láttán Verának hófehérre vált az arca s görcsös zokogásban tört ki.

— Csuda, hogy nem az egész falu jött ide be, hanem csak a fele. Két esküdt maradjon idebent, kisbíró a kapuhoz, a többi mind kifelé! — rendelkezett harsány hangon Babos örmester s aztán megszidta a bírót, hogy megint nem úgy járt el, mint kellett volna.

— Hányszor mondtam már magának, bíró uram, hogy a holttesthez s helyhez egy fia lelket sem szabad engedni, míg ki nem jön a hatóság.

— Ugy van, kérem. A bakter ott áll kezdettől fogva. — szabadkozott a bíró. Babos örmester illendően, csendesen ráköszönt a háziakra.

Az öreg Molnár bólintott egyet ősz fejével s fénytelen tekintete mereven tapadt az örmesterre, mintha kérdőre vinná, hogy miért is jönnek ilyenkor a házába. Gál csendőr futó pillantást vet a szép Verára s megint olyan sápadt lett, mint amikor indultak. Megszánta Verát, hogy ilyen korán özvegy-ségre jutott, s amig nézte, a lelkében egy gondolat fogamzott meg. Felujuló szerelmével arra gondolt, hogy Vera megint szabad lesz, ha letelik a gyászév, ismét férjhez mehet. Ha akkor még egyszer megkérné, vajjon eljönne-e hozzá? Vera nem nézett fel rá. Talán meg sem ismerné annyi év után csendőri ruhában. Gál Imre elfordult Verától, az örmester mellé állt, aki a holttestet vizsgálgatni kezdte. Apróra megnézte a nyakon a fojtogatás nyomait, megtapogatta, aztán körülnézett. Kutató szeme a szép özvegyre tévedt. Nézte lesütött szemét, fehér arcát, ivbe hajló nyakát és a nyakán megakadt. Aztán átnézett a holttestre, megint a Vera nyakára. Egyet-kettőt lépett előre, hátra, hogy jobban lásson. Egészen közel állott Vera mellé, de az nem vetette fel a szemét. Lehajolt hozzá, mintha vigasztalni akarná, pedig csak éles csendőrszemével tüzetesebben nézte meg az özvegy szép nyakát. Vera nyakát és keblét gyengén megsitította a nap, ott alig észrevehe-

tően barnább volt a bőre, mint egy helyen a nyaka körül, ahol alig látszó fehér csik futott köröskörül ép olyan alakban, mint a halott nyakán a borsónagyságu bemélyedések barázdája. Babos örmester szótlanul nézte Verát, de az még most sem nézett fel rá. Kinos csönd, melyet egyszerre, mint a robbanó bomba szakított szét Babos örmester harsány hangja:

— Vera, miért ölted meg az uradat?

Az öregeknek elállt a lélekzetük. Vera felugrott. Fekete szeme haragosan villámlott. Az örmester nem lépett vissza, ott maradt közvetlenül mellette s mereven nézte szurós kutató tekintetével.

— Hát a kalárisod hol van, amivel megfojtottad?

Vera haragosan villámló tekintete eszelőssé merevedett s mintha valami nehéz álomból ébredne, halkan sutogta:

— A kalárisom?

Babos örmester ridegen rögtön visszavágott:

— A kalárisod, ami mindig a nyakadon volt, amig az urad nyakára nem tetted.

Vera álmagon, lassan tagolva felelte:

— ...A kutba...esett.

— Miért dobtad a kutba?

— Nem akartam többé a nyakamra tenni — valotta elhaló hangon Vera s két remegő kezével ijedten kapott a nyakához és egyszerre ájultan terült el a földön.

Babos örmester az ájult Verát rábizta az asszonyokra s kiment az udvarra a kuthoz. Belenézett, méregette, egy kavicsot dobott belé.

— Nem nagyon mély, hamar meglesz — mondta Gál csendőrnek, kinek a lelkében háborgó rettenetes vihar képe kiült fakó arcára.

— Fiam, maga beieg. Mihelyt itt végzünk, orvoshoz küldöm. De most dolgoz! Egy olyan hosszú szálát kerítsünk, amivel leérünk a kut fenekére.

Az udvaron hamar találtak egyet. Babos örmester megvizsgálta, lenyújtotta a kutba s mikor észlelte, hogy fenekét ér vele, elégedetten bólintott.

— Most még egy nagy szeg kellene.

Az is akadt hamarosan s Babos örmester a szálfa végére verte be aztán meghajlította a szeget, úgyhogy a szálfából kampósvégű bot lett s azzal aztán elkezdte a kut fenekét óvatosan kotorni. Nem soká veszködött, hamarosan rátalált a kut mélyén rejtőzködő kalárisra s ügyesen kiemelte. Kissé lucskos, maszatos volt, de egyébként megvolt teljes épségben. Megmosta, megtakarította, megszáritotta s mint aki a munkájával meg van elégedve, mondta:

— No most menjünk vissza a gyanusítottához.

Verát az asszonyok addigra felébresztették. Egykedvűen, közömbösen nézett maga elé. Csak amikor a belépő Babos örmestert meglátta, remegett meg kissé.

Az örmester megnézte jól, látta, hogy nincs már semmi baja, elhatározta, hogy teljesen kikérdezi. Ökölbzárt kezét elébe tartotta. Vera ijedten nézte az örmester kezét, félt, hogy meg akarja ütni. De az örmester nem emelte ütésre a kezét, hanem, amikor Vera merően nézte, hirtelen kinyitotta ökölbzárt kezét s Vera riadt szeme ott látta az örmester tenyerén a gyilkos kalárist.

Vera felsikoltott és két tenyerét a szeme elé tartotta, hogy ne lássa bűnének egyetlen tanuját. Reszketve a földre rogyott, de Babos örmester felrázta, felemelte s felállította szembe magával. Aztán csendesen mondta Verának:

— Mondd el szépen, hogyan történt?

Semmi nyersesség, inkább jóság volt a hangjában. Vera meglepődött: vajjon ez ugyanaz, aki az előbb olyan nyersen, szigorúan beszélt vele. Felnézett Babos örmester szemébe, úgy vélte, mintha az a szem már nem nézne olyan szurósan,

kutatón, hanem biztató, hogy könnyítsen a lelkiismeretén. És Vera bűnbánóan lehajtotta a fejét: lesütött szeméből egyre-másra pergett a könny. Halk hangon, lassan vallani kezdett.

— Nem is tudom, hogyan tudtam ezt megcsinálni... Rájöttem, hogy kikezdett mással... megcsalt... majd meghaltam bánatomban. Aztán, amikor az istállóban ott kaptam a szénán aludva, úgy meggyülöltem, hogy nem bírtam magammal... odalopóztam hozzá... hallgattam, hogyan szuszog... aztán, aztán nem is tudom már, hogyan történt... Levettem a kalárist a nyakamról... az ő nyakára fontam... szorítottam, ahogy bírtam... szorítottam, amíg... megfulladt.

IV.

Éjszaka Verát felváltva őrizték a község házában; éjfélig Babos őrmester vigyázott rá s aztán amikor ő lepihent, Gál csendőr vette át az őrzést.

Szegény Gál csendőrnek még sohasem volt ilyen nehéz szolgálata. Felzaklatott lelke nem tudott megnyugodni, hiszen folyton előtte volt Vera. Szemben ült vele a kis lócán, megbilincselte keze a térdén. Hátát nekitámasztotta a falnak s úgy meredt bele a kormos kicsi lámpa sápadt világába. Gál csendőr nézte szép, szomorú arcát s ahogy nézte, mindig jobban, jobban érezte, hogy hogyan támad új életre rég eltemetett szerelme. Szereti ő ezt az asszonyt még most is. Talán még jobban, mint azelőtt, hogy most ilyen elesett, gyámoltalan állapotban van. Micsoda más sorsot érdemelt volna. Ha megvárta volna s nem ment volna Molnár Andrásához. Bár csak szegényen, de mégis boldogan élhettek volna. De hiszen nem őt, hanem Molnár Andrást szerette. Most is csak a féltékenység vitte rá, hogy megölje az urát.

Hosszút sóhajtott s könnyesre való szemével nézte a szép asszony fejét. Vajjon milyen gondolatok járnak ott a fehér homlok mögött. Szerette-e valaha? Gondolt-e rá néha-néha? Ember legyen, aki az asszonyok gondolatán el tud igazodni.

Vera megérezte, hogy nézik, felpillantott. Egyszerre összeért a tekintetük. Vera révedező tekintetében hirtelen felvillant a ráismerés.

— Te vagy Imre?

A kérdésre nem kapott választ, mert Gál csendőrt olyan készületlenül érte, hogy nem tudott felelni. Kellemetlenül is érintette, hogy tudtán kívül kirekedt az ismeretlenség biztos várából. Nem is felelt, csak amikor Vera már harmadszor is kérdezte, azt mondta, hogy hiába is tagadná, mert ráismert, akkor bólintott egyet a fejével.

Vera mosolyra huzta szomorú száját. Felébredt benne az asszony. Felkapta a kezét, hogy megigazítsa a haját, de a bilincs nem engedte. Ettől ráeszmélt reménytelen helyzetére s csukló zokogásban tört ki. Aztán sirva elmondta Gál csendőrnek egész élete folyását. Mennyire szerette az urát; nem a vagyona miatt ment hozzá, hanem szintiszta szerelemből. Elsírta, hogy mennyire kínozta a féltékenység, amikor ráeszmélt az ura csapodárságára. Elmondta, hogy az ura teljesen elhidegült tőle és ez vitte bele az elkeseredésbe, a gyilkosságba.

Gál csendőr türelmesen végighallgatta és mind több részvétet kezdett érezni Vera iránt, de nem mutatta. Nem is szólt egy szót sem, úgyhogy Vera váratlanul meg is kérdezte.

— Haragszol, Imre?

De nem kapott választ, csak egy alig észrevehető fejrázás jelentette a tiltakozást.

— Gyülsz?

Erre a kérdésre is csak az volt a felelet.

— Hát már nem szeretsz, Imre?

Gál csendőrnek egyszerre melege lett, de még jobban tüzet fogott Vera további szavaitól.

— Nem is szeretted Te engem, Imre, igazán?

Ettől megdöbben Gál csendőr annyira, hogy egyszeriben lepattant róla a rideg közömbösség páncélja s meztelen valójában mutatta meg szerelemtől elgyötört szívét.

— Nem igaz, Vera. Ugy nem szeretted Molnár András, sem más, ahogyan én szerettelek. Katonaszorban a három esztendő alatt én soha másra sem gondoltam, csak mindig terád. Mikor kiszolgáltam s nagyboldogan hazamentem, majd meghasadt a bánattól a szívem, amikor megtudtam, hogy már férjhez mentél. Nagyon el voltam keseredve, talán haragudtam is rád akkor. Mégis aztán később is bent maradtál a szívemben és nem volt abban harag....

Vera mohón szivta magába Gál Imre szomorú szerelmi vallomásának minden gyönyörét. Szinte ujjáéledt tőle. Halál-sápadt arcát lassan rózsásra festette az élet pirja. Fénytelen fekete szeme lázban ragyogott. Kezét felemelte, hogy zilált haját megsimítsa, de a bilincstől nem lehetett.

— Imre, úgy fáj a kezem. Vedd le róla a bilincset?

Gál csendőr meghökken egy pillanatra. De aztán minden további meggondolás nélkül mégis felnyitotta a bilincset s kiszabadította belőle a Vera kezét. Forró, hálás tekintet volt a köszönet érte. Vera kinyújtotta formás kezét és kirázta belőle a zsibbadtságot. Aztán levette a kendőt a fejéről s kibontotta a haját. Gál Imre megigézve nézte azt a fényes fekete hajfelhőt, mely leomlott a Vera vállára s nem tudott betelni a gyönyörűséggel.

Vera észrevette s hagyta, hadd gyönyörködjék. Azért is csak lassan fonta be a haját. Amíg a haját fonta, felállt kissé s ahogy a fejét hátraszegte, keble jobban kidomborodott. Forró pillantással hirtelen odafordult Gál Imréhez.

— Most is szeretsz még, Imre?

Gál csendőr lehajtotta a fejét s aztán lassan mondta:

— Szeretlek, Vera, most is nagyon szeretlek...

Biborpirosra vált az arca, mint a máglya gyulladt ki a szeme, amikor megint felnézett. Vera lehajolt hozzá s forrón megcsókolta az ajkát. Gál csendőr arca olyan lett, mint a fal.

— Amikor elmentél katonának, egy csókot kértél tőlem. Akkor busultál, hogy nem kaptad meg. Most adtam meg a régi adósságom. — Mondta Vera csábító mosollyal s visszaiült a lócára.

Gál Imre felugrott. Eszébe jutott esztendők szenvedése és az elmaradt csókok kamatos-kamatja. Felemelte a karját, hogy megölelje Verát, de a karja olyan nehéz volt. Valami volt a kezében, ami visszahuzta. Nézte micsoda, — a puska. A csendőrpuska. Nem dobta el, nem tette le a kezéből. Nem, még erősebben megmarkolta s olyan érzése támadt, mint annak, aki mély szakadékba zuhan és esése közben egy erős ágba kapaszkodva megmenekül.

Tétován visszaült a helyére. Aztán egy darabig maga elé merengett, amíg lelkileg összeszedte magát. Fellélegzett, mint aki nagy veszedelemtől szabadul meg. Amikor megint felnézett Verára, némi szégyenkezés volt zavart tekintetében. De Vera úgy mosolygott rá, mintha misem történt volna.

— Imre, megkérné-e engem még egyszer?

Gál csendőrt meglepte ez a kérdés, mert hiszen bármilyenre számíthatott volna, csak erre nem. Egy ideig hallgatott, gondolkodott s aztán lassan felelt.

— Csendőr vagyok, nem vehetek »gyilkost« feleségül...

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapest, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.